

HuCER 2013.

Hungarian Conference on Educational Research

Debrecen, MTA DAB Székház, 2013. június 13-14.

A rendezvény szervezője:

Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete
(Hungarian Educational Research Association – HERA)

A rendezvény társszervezői:

Debreceni Egyetem BTK Neveléstudományok Intézete
Magyar Tudományos Akadémia Neveléstudományi Bizottság Nevelésszociológia
Albizottsága
Magyar Tudományos Akadémia Debreceni Akadémiai Bizottságának Nevelés-,
Művelődéstudományi és Pszichológiai Szakbizottsága
Debreceni Egyetem Nevelés- és Művelődéstudományi Doktori Program
Center for Higher Education Research and Development Hungary (CHERD-H)

A rendezvény támogatói:

Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok
Visegrádi Alap
Új Széchenyi Terv Társadalmi Megújulás Operatív Programja

A rendezvényhez kapcsolódó kutatási projektek:

Tanuló régiók Magyarországon: Az elmélettől a valóságig
(Learning Regions in Hungary: From Theory to Realities - LeaRn)
(OTKA K-101867)
Teacher Education in Central and Eastern Europe Research Network – TECERN
(Visegrad Found)

HERA szakosztályok szekciói

Állampolgári és kisebbségi kérdések az oktatásban – csütörtök 15.30-17.00

Szekcióvezető: *Jancsák Csaba*

Kállai Gabriella	Diákönkormányzatok a szakképző iskolákban
Kalocsai Janka	Állampolgári aktivitás és véleménynyilvánítás a fiatalok körében
Atyimcsev Livia	Kisebbségi (felső)oktatás Szerbiában, különös tekintettel a Vajdaságra
Stark Gabriella Mária	Kisebbségi tanulási útvonalak a romániai felsőoktatásban
Takács-Miklósi Márta	Nevelői feladatok a büntetés-végrehajtásban

Állampolgári aktivitás és véleménynyilvánítás a fiatalok körében

Kalocsai Janka

PTE BTK „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola

A formális közösségek, a civil társadalom megléte és kiterjedtsége, a szűkebb és tágabb értelemben vett közösségi lét és kapcsolatháló, továbbá az állampolgárok közügyekben történő aktív szerepvállalása a modern demokratikus társadalmak működésének alapvető elemei.

Az előadásban két kutatás eredményeit ismertetem. Az első „A közösségi kapcsolatok igénye – a demokrácia megújításának esélye a mai magyar társadalomban” című, OTKA által támogatott kutatásunk alapján (kutatásvezető: Utasi Ágnes) a fiatal korcsoport (18-29 évesek) állampolgári aktivitásával és attitűdjeivel kapcsolatos legfontosabb jellemzőit és eredményeit vázoló fel. Ennek során elsősorban a szocializációs közösségi mintákra és a közösségi-közéleti attitűdökre, valamint az állampolgári aktivitásra és annak, Hoskins és társai által kidolgozott négy – politikai, civil társadalmi, közösségi és értékek – dimenziójára fókuszálok.

Az előadás második részében egy jelenleg zajló kutatás részeredményeit mutatom be. Néhány vidéki középiskolában készített fókuszcsoporthoz tartozó interjú alapján röviden felvázolom a középiskolában folyó állampolgári nevelés jellemzőit, a fiatalok attitűdjeit az iskolai érdekérvényesítés és véleménynyilvánítás lehetőségeiről, politikához való hozzáállásukról. A kutatás a TÁMOP 4.2.4.A/2-11-1-2012-0001 azonosító számú Nemzeti Kiválóság Program – Hazai hallgatói, illetve kutatói személyi támogatást biztosító rendszer kidolgozása és működtetése konvergencia program című kiemelt projekt keretében zajlik. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Kisebbségi (felső)oktatás Szerbiában, különös tekintettel a Vajdaságra

Atyimcsev Livia

A kutatás témája: Kutatásom témája a kisebbségi felsőoktatás helyzetének a feltárása, különös tekintettel a Vajdaságra, tehát a magyar felsőoktatásra.

A kutatás indoklása: E téma indokolója az a tény, miszerint Szerbiában a 2011-es népszámlálás adatai szerint 21 nemzeti kisebbség él. Az lakosság összesített száma 7 186 862, amiből 253 899 a magyar nemzetiségű. Ez százalékban 3,53%, ami a legnagyobb kisebbségi csoportot jelenti. Vajdaság e téren egy specifikus térség, hiszen itt több városban is a magyarok vannak többségben.

A kutatás célja: Emiatt tartom fontosnak megvizsgálni azt, hogy hogyan alakul a magyar nyelvű oktatás helyzete, illetve hogy milyen változások történtek az elmúlt évtizedben, a 2002-es és 2011-es népszámlálások között, illetve azóta. Ide kapcsolódik még az is, hogy milyen magyar tannyelvű felsőoktatási intézmények vannak Vajdaságban.

A kutatás módszerei: A tényállás feltárásához két fő forrást használok: Az internetes kutatást és a szakértővel való interjút. Az egyik módszer tehát a vonatkozó szakirodalom felkutatása és elemzése, mellyel az eddigi kutatások eredményeiről szeretnék egy összefoglaló képet kapni. A másik módszer a szakértővel való interjú. Szakértőként Dr. Gábrity Molnár Irént jelölöm meg, hiszen ő egy olyan neves szociológus, aki munkásságának legnagyobb részét a kisebbségek, illetve a kisebbségi oktatás kutatásával töltötte.

A kutatás kérdései: A kutatás kérdéseire a következő válaszokat feltételezem:

- A kisebbségek helyzete az elmúlt évtizedben javult Vajdaságban (Szerbiában).
- A magyar felsőoktatás az elmúlt évtizedben megerősödött Vajdaságban.
- A két népszámlálás között, illetve azóta nagy változások álltak be a magyar felsőoktatásban.
- A kisebbségi oktatás területén leginkább az intézmények részéről a finanszírozás, míg a hallgatók részéről a nem túl széles választék és a bizonytalanság jelenti a legfőbb problémát.
- Szerbiában az alulról kezdeményezett kisebbségi intézmények megerősödtek az elmúlt években.

Kutatásommal a fenti feltételezéseket támasztom alá, illetve cáfolom meg.

Kulcsszavak: kisebbség, oktatáspolitikai, felsőoktatás, kisebbségi oktatás, Vajdaság, magyar kisebbség.

Kisebbségi tanulási útvonalak a romániai felsőoktatásban

Stark Gabriella Mária

Debreceni Egyetem, Neveléstudományi Doktori Program, Babes-Bolyai
Tudományegyetem Kolozsvár, Pszichológia és Neveléstudományok Kar, Pedagógia és
Alkalmazott Didaktika Intézet

Kutatásunk **célja** a romániai kisebbségi felsőoktatási rendszer bemutatása. A következő kérdésekre kerestük a választ: Milyen sajátosságai vannak a kisebbségi tanulási útvonalaknak a romániai felsőoktatásban? Hogyan illeszkedik be a pedagógusképzés a kisebbségi tanulási útvonalakba? Kutatásunk **értelmezési keretét** a kisebbségi tanulási útvonalak képezik, ezeket az útvonalakat a kisebbségi oktatás egyik magyarázó tényezőjeként közelítjük meg. A kutatás két **módszerre** épül: dokumentum- és tartalomelemzés módszerére, valamint survey módszerére. Dokumentum- és tartalomelemzés módszerével a romániai közoktatási és felsőoktatási törvényeket, rendeleteket, jogszabályokat elemezzük, kiemelve a nemzeti kisebbségi oktatást és felsőoktatást, valamint pedagógusképzést érintő aktuális változásokat. A survey keretében oktatókat (N=11) és pedagógusképzésben résztvevő hallgatókat (N=298) kérdeztünk meg, akik a kisebbségi tanulási útvonaluk befejezése után a kisebbségi tanítási útvonalat választják. Oktatói interjúk, illetve hallgatói kérdőívek tükrében körvonalazzuk a kisebbségi tanulási útvonalak sajátosságait. Vizsgálatunk során arra a **következtetésre** jutottunk, hogy a romániai oktatáspolitikai kontextus (szűkebb) lehetőséget biztosít a tisztán kisebbségi tanulási útvonalakra, ezen útvonal választását etnicitási és eredményességi tényezők befolyásolják.

Tárgyszavak: tanulási útvonal, kisebbségi oktatás, kisebbségi felsőoktatás, pedagógusképzés, Románia.

Nevelői feladatok a büntetés-végrehajtásban

Dr. Takács-Miklósi Márta

Debreceni Egyetem BTK Neveléstudományok Intázete, Andragógia Tanszék

A nevelőtevékenysége a szociális munka keretein belül a segítő foglalkozások közé illeszthető, feladatainak ellátása során a jog, a pedagógia és a pszichológia előírásait követi. Az elítéltekkel való foglalkozás, oktatás során hatalmas pedagógiai tapasztalati anyagot halmoz fel, feladatkörébe tartozik a fogvatartottak pszichés támogatása, összetett emberi problémáikkal való foglalkozás.

A büntetés-végrehajtási nevelő tevékenységi körenégy nagy területet ölel át: az elítélt személyiségének megismerését, nevelését; a fogvatartottak rezsimszerű kezelését; adminisztrációs feladatok elvégzését, valamint az egyén problémáinak lehetőség szerinti megoldását, illetve annak segítését, ezeket előadásomban részletesen bemutatom.

Az elítéltek magatartásának, tevékenységének pedagógiai tartalmú befolyásolására széleskörű tevékenységi rendszer keretében van lehetőség. Nehézségként jelentkezik ugyanakkor, hogy a fogvatartottak megismerésével, foglalkoztatásával, különösen oktatásukkal, képzésükkel, a szabadidős tevékenységükkel kapcsolatban nevelőknek számos feladatuk van, ezek azonban nem pedagógiai, inkább szervezési, irányítási jellegű tevékenységek, amivel szorosan összefügg az a kérdés, miért nem tartja senki elég hatékonynak a nevelő munkáját, amely témát szintén érinteni szeretnék.

Kulcsszavak: nevelés, oktatás, személyzet, büntetés-végrehajtás

Szociálpedagógia – csütörtök 15.30-17.00

Szekcióvezető: Gönczi Ibolya

Támba Renátó	Kosztá József leánygyermek-ábrázolásai a gyermekkép történeti kutatása tükrében
Drabancz M. Róbert	A kitaszítottak. A társadalmi kohézió és a társadalmi nevelés kérdésköre napjaink angol filmjeiben
Nyilas Orsolya Fónai Mihály	Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok és a felnőttoktatás: esély az integrációra?
Kattein-Pornói Rita	A tehetségmentés gyakorlati megvalósulásának öt színtere a gimnáziumi értesítők tükrében
Nagy Ádám Székely Levente	Az ifjúsági korosztályok meghatározásának egyéni életúton alapuló paradigmája

Kosztá József leánygyermek-ábrázolásai a gyermekkép történeti kutatása tükrében

Támba Renátó

Debreceni Egyetem BTK Neveléstudományi MA II.

Dolgozatomban az alföldi pusztaság festője, Koszta József leányábrázolásait kívánom vizsgálat tárgyává tenni, hogy rávilágítsak az archaikus paraszti társadalom körében élő gyermekkép néhány lényeges vonására, azon belül is a leánygyermek életére vonatkozóan. Kutatási kérdéseim elsősorban arra vonatkoznak, hogy faluhelyen milyen elvárások fogalmazódtak meg a leánygyermek viselkedésére, életrendjére vonatkozóan, s mindezek háttérében milyen leányideál, életideál húzódik meg.

Minderre a gyermekkép fogalma felől kísérünk választ adni, a következtetésekhez azonban elkerülhetetlenek a leíró és értelmező szintű elemzések. Az ábrázolások többsége portré, így az értelmezés és a következtetés olyan motívumok mentén történhet meg, mint amilyen a ruházat, a testhasználat, a tekintet, a tárgyi-fizikai környezet, illetve a kompozíció belül hangsúlyosan szerepeltetett attribútumok, szimbólumok, de a kompozíció vizuális elemeinek leírására is alapvető hangsúlyt kell fektetnünk (pl. színek, irányok, fényértékek).

A leánygyermek életét faluhelyen minden ízében a közösség ítéletei, a föld törvényei és a munka világa határozták meg. Ha munkatevékenység közvetlenül nem is figyelhető meg a képeken, a leányalakok az alföldi táj és a földközeli életmód archetipikus alakjaiként jelennek meg. A vizsgált alkotások sokkal inkább jegyezhetők a dolgos paraszti életrend vizuális megjelenítéseiként, semmint a kedves gyermekkor, a gyermekiség dokumentumaiként. Éppen ezért jelennek meg szembetűnően bizonyos gyermekképi elemek a műveken. A hallgatag, szemérmes, visszafogott leánygyermek képe elevenedik meg minden darabon, előrevetítve a leány- és asszonyideált, illetve szóhoz juttatva a szereppredesztináció jelenségkörét, miközben tudjuk, hogy a portrék igen alkalmasak arra, hogy figyelmeztessék a befogadót az ábrázolt antropológiai sajátosságaira.

Kulcsszavak: gyermekkép, leányideál, paraszti életrend, gyermekkortörténeti ikonográfia, Koszta József

A kiteszítettak. A társadalmi kohézió és társadalmi nevelés kérdésköre napjaink angol filmjeiben

Drabancz M. Róbert

Nyíregyházi Főiskola, főiskolai docens

Előadásomban a késő modernitás korára jellemző töredezett társadalmi valóság feldolgozásának lehetőségét vizsgálom. Jelen korunk értékvilága és társadalmi identitása rendkívül összetett és sok esetben paradox helyzetet teremtett. A "posztok" (posztmodernizmus, posztindusztrializmus, posztmaterializmus) által uralt társadalmi rend központi elemeként, és az idealizált késő kapitalista társadalom letéteményeseként a társadalmi kohézió kérdésköre került a viták keresztútjába. Európában főleg a 2011-es "londoni zavargások" jelezték egyértelműen azt, hogy a fragmentálteurópai posztmodern világ értékválságban van. Az értékek válságának felszámolását és a szétfoszló közösség megerősítését a politikai döntéshozók az oktatás és a nevelés hatékonyabb alkalmazásától várják.

A társadalmi kohézió és a társadalmi nevelés kérdésköre napjaink angol valóságának és az arra reflektáló mozgóképművészetnek természetes alapanyaga. A vizsgált filmek (Nevem, Joe; Szesztolvajok; Akvárium) alapján felvázolom a társadalmi integrációt akadályozó tényezőket (szelekció, elitizmus, konzumitás, nihilizmus) és azokat a stratégiákat, melyek a társadalmi nevelés előtérbe helyzését indították el Angliában.

A téma feldolgozásának elméleti keretét az integratív és az identitáselméleti andragógiai megközelítések adták. A filmek elemzésében David Bordwell konstruktivista módszerét követtem, melyet komparatív megközelítéssel egészítettem ki.

Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok és a felnőttoktatás: esély az integrációra?

Nyilas Orsolya - Fónai Mihály

Nyíregyházi Főiskola – Debreceni Egyetem, főiskolai tanársegéd – egyetemi docens

Hazánkban a felnőttek tanulásának, oktatásának többféle változata alakult ki (formális, non-formális, informális) E formák a munkaerő-piaci, szakmai, tanfolyam-jellegű átképzéstől a szabadidő eltöltésére irányuló lehetőségig terjednek. Napjainkban, amikor az élethosszig tartó tanulást egy folyamatnak tekintjük, egyre fontosabbá és szükségesebbé válik a felnőttek képzése. Különösen azoké, akik elveszítették állásukat, alacsony iskolai végzettséggel rendelkeznek, vagy még fiatal pályakezdőként először indulnak el álláskereső útjukra, s rögtön a munkanélküliséggel kell szembenézniük. A probléma kortól, nemtől, iskolázottságtól függetlenül érinthet bárkit.

Az aktív munkaerő-piaci programok célja kézenfekvő: a tartós munkanélkülieknek vagy a munkaerőpiacról hiányzó más társadalmi csoportoknak közvetlen segítséget kívánnak nyújtani a munka világába való visszajutáshoz. Legfontosabb típusaik a különféle képzési-, foglalkoztatás-támogatási programok, a közcélú foglalkoztatás valamint az aktív segítség a munkakeresésben.

A tartós munkanélküliség egyszerre társadalmi, szociálpolitikai és oktatási probléma. Az Észak-Alföldi Regionális Munkaügyi Központ évente indít közmunkaprogramot. A részvétel feltétele, hogy a jelentkezők egy „Életszemlélet-formáló képzésen” vegyenek részt, amelyet kifejezetten a halmozottan hátrányos rétegek számára állítanak össze. Referátumunkban egy 2012-es közmunkaprogram keretében megszervezett képzést kívánunk bemutatni a tanfolyamon részt vett hátrányos helyzetű felnőttekkel készített interjúk felhasználásával. Azt vizsgáltuk segíti-e az „életszemléletet formáló képzés” a megkérdezetteket az elhelyezkedésben.

Kulcsszavak: felnőttoktatás, hátrányos helyzet

A tehetségmentés gyakorlati megvalósulásának öt színtere a gimnáziumi értesítők tükrében

Kattein-Pornói Rita

DE-BTK Humán Tudományok Doktori Iskola Nevelés- és Művelődéstudományi program

Kutatásaim metszetében a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium nevéhez fűződő Országos Magyar Falusi Tehetségmentés mozgalma áll. Eddigi vizsgálataim során rávilágítottam, milyen szoros összefüggés mutatkozik az 1934-ben Sárospatakról induló szegénysorsú református családból származó tehetséges gyermekek felkarolása és az 1941-ben Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter által életre hívott OMFT¹ elméleti és gyakorlati megvalósulása között. A rendelkezésemre álló dokumentumok elemzése során, egyértelművé vált, hogy az állami szinten kibontakozó tehetségpártoló folyamat a református egyház már megszervezett és gyakorlatban jól működő rendszerét vette át.

A Magyar Országos Levéltárban található tehetséges gyermekekről szóló iratanyagokat, kérelmeket, vizsgafeladatokat kutatva a következő kérdések fogalmazódtak meg: Az állam által elképzelt céloknak megfelelően alakult az adott iskolákban e program? Valóban csak a kivételes képességű szegény diákok jutottak ösztöndíjhoz?

A felmerült kérdésekre Magyarország keleti régiójában működő református gimnáziumok (Miskolc, Sárospatak, Debrecen, Szeghalom, Hódmezővásárhely) értesítőit elemezve próbálok választ adni.

A rendelkezésemre álló forrásokat a dokumentumelemzés és a tartalomelemzés módszerével vizsgálom.

Kulcsszavak: Trianon, kultúrfölény, tehetség, tehetségmentés

¹ Országos Magyar Falusi Tehetségmentés

Az ifjúsági korosztályok meghatározásának egyéni életúton alapuló paradigmája

Nagy Ádám- Székely Levente

Excenter Kutatóközpont - Kutatópont

A cikkben megvizsgáljuk, hogy a magyarországi nagymintás ifjúságkutatások, így a Magyar ifjúság 2012 célcsoportja, azaz a 15-29 évesek mennyire írják le azt a csoportot, amelyet ifjúságnak nevezünk.

A statisztika (és pl. a jog) az ifjúsági dimenzióban leginkább 15-18, 19-25, 26-29 éve közötti életkori kategóriákat határoz meg. Kevésbé vesz tudomást (bár kétségkívül így könnyű mérhetőséget biztosítani), hogy a társadalomtudományok többsége nem egyszerű és jól definiálható életkori határokkal dolgozik, hanem a különböző élethelyzetek társadalmi összetevőit igyekszik megragadni. A szociológia, szociálpszichológia, pszichológia, a pedagógia stb. is meghatározza (néha sokféleképpen, de biztos, hogy a statisztikától idegenül) az ifjúsági korosztályokat, pl: ifjú, aki a felnőtteknek fenntartott társadalmi pozícióban még nem rendelkezik önálló döntési joggal; az ifjúkor az intellektuális és szociális képességek kifejlődésének szakasza, a felelősségtudat, értékek és normarendszer még nem stabil, így az egyén még nem önálló és teljes önrendelkezésre még nem alkalmas (Stumpf, 1992). Az bizonyos, hogy a felnőttektől eltérő csoportról van szó, a születéstől az érett, felnőttkorig tartó folyamat egyedi és megismételhetetlen (Szabó, 2012). További kritika lehet a statisztikai értelmezéssel kapcsolatban, hogy nincs tekintettel az egyén fejlődésére, érettségére, élethelyzetére, pusztán társadalmi változónak fogja fel a fiatalt.

Bár a köznapi kategorizálás meglehetősen jól „lövi be” a korosztályi határokat, azaz elég egyszerűen meg tudjuk mondani, hogy valaki kisgyermek vagy gyerek még, serdülő, fiatal felnőtt vagy felnőtt (e besorolás alapja vélhetően nem a kor ismerete, hanem más „puhább” változók: pl. motorikus funkciók ránézésre, kognitív funkciók egy beszélgetés során, belső indíttatás a védelem vagy az önkiteljesedés elsődlegességének érzetéről stb.). Ugyanakkor a tudományos mérés eddig nem követte ezen puhább változókat. Feltehető tehát a kérdés: valóban azokat mérjük-e, akiket szeretnénk; megállja-e a helyét az egyszerű (és könnyen mérhető) korosztályi besorolás, statisztikai módszereink adekvátak-e a tényleges ifjúkorról. (S nem melleleg a statisztikai-jogi vagy a pedagógiai-(fejlődés) pszichológiai szempontok-e az elsődlegesek az ifjúság vonatkozásában?). Úgy ítéljük meg a gondolat kísérleten túl egy elemzést megér a bemutatandó modell tesztelése az adatok tükrében.

Felsőoktatás I. - csütörtök 15.30-17.00**Szekcióvezető: Polónyi István**

Varga Eszter Gordon Győri János	Értékek és kultúrák: Dél-Koreai és magyar nevelési értékek összehasonlítása
Kovács Edina	A tanárképzésben részt vevő hallgatók anyanyelvi képzési igényei és preferenciái (OTKA (K-105262) által támogatott Természettudományos tantárgy-pedagógiai kutatások újszerű, interdiszciplináris megközelítése című kutatás)
Nagy Zoltán	Tanár szakos hallgatók anyanyelvi attitűdjei (OTKA (K-105262) által támogatott Természettudományos tantárgy-pedagógiai kutatások újszerű, interdiszciplináris megközelítése című kutatás)
Holik Ildikó Katalin	A pedagógusi pálya aktuális kérdései gender-szemponutú megközelítésben
Szabó Barbara Éva	Felsőfokú szakképzések a Debreceni Egyetemen

Értékek és kultúrák: Dél-Koreai és magyar nevelési értékek összehasonlítása

Varga Eszter*, Gordon Győri János**

* Debreceni Egyetem Humán Tudományok Doktori Iskola Nevelés- és Művelődéstudományi Doktori program

** Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar Interkulturális Pszichológiai és Pedagógiai Központ

Az utóbbi évtizedekben más tudományterületekhez hasonlóan az értékszociológiai vizsgálatok körében is fontossá vált a kultúra mint az értékpreferenciákat befolyásoló tényező vizsgálata (Hofstede, 2005; Javidan et al., 2004; Bond et al, 2004). Előadásunkban a koreai és magyar nevelési értékek összehasonlítására vállalkozunk, a World ValueSurvey eredményei alapján, amelynek negyedik hullámában (1998) mind Dél-Korea (n=1249), mind pedig Magyarország szerepel (n=650). Az elemzés során összevont nevelési értékmutatót alkottunk, amely a koreaiak esetében is négy (a beilleszkedésre való nevelés, önállóságra nevelés, a szülők iránti önátadó tiszteletre való nevelés, engedelmességre nevelés), a magyarok esetében is négy (önállóságra nevelés, értelmiségi-puritán nevelés, materiális nevelés, önérvényesítésre nevelés) faktor mentén különült el. Eredményeink azt mutatják, hogy a kulturálisan meghatározott értékpreferenciák különbözősége a nevelési elvekben is tükröződik, mivel a kelet-ázsiai társadalmakra jellemző konfucianus értékek jelentős mértékben különböznek a nyugati társadalmak individualista értékvilágától. Az összehasonlító elemzés a szerzők jelenlegi, a magyar felsőoktatásban tanuló dél-koreai hallgatókra vonatkozó kutatásához szorosan kapcsolódik, annak kulturális szempontú vizsgálatát gazdagítja azáltal, hogy felfedi a keleti és nyugati kultúrkör elsődleges szocializációra leginkább jellemző jegyeit. Ezen ismeretek a későbbiekben hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a magyarországi tanárokat és oktatókat hatékonyabban fel lehessen készíteni a koreai/kelet-ázsiai diákjaik képzésére és nevelésére, valamint hogy a Magyarországon tanuló koreai/kelet-ázsiai iskolások és egyetemi hallgatók képzésének ki lehessen dolgozni a jelenlegieknél kulturálisan szenzitívebb formáit, s ezen túlmenően hozzájárulhatnak a Magyarországra bevándorló tanulók/hallgatók képzésére vonatkozó kulturálisan szenzitív és hatékony módszerek kidolgozásához általánosabb vonatkozásokban is.

Kulcsszavak: nevelési értékek, konfucianizmus, Dél-Korea, kulturális különbségek

A tanárképzésben részt vevő hallgatók anyanyelvi képzési igényei és preferenciái

Kovács Edina

Debreceni Egyetem Humán Tudományok Doktori Iskola Nevelés- és Művelődéstudományi
Doktori program

A tanár munkaeszköze a beszéd: egy 2005-ös kutatás eredménye szerint ezt a megkérdezett oktatók és hallgatók mindegyike így gondolja. Ugyanakkor beszédtechnikai, retorikai képzésben csupán a tanárok csekély hányada részesült. 2013 szeptemberétől lényeges változásra számíthatunk e téren: az osztatlan tanárképzéshez kapcsolódó, a tanári felkészítésről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló miniszteri rendelet kritérium jellegű követelményként írja elő az anyanyelvi ismertek oktatását, amely magában foglalja a gyakorlati kommunikációs, a beszédtechnikai, a retorikai és a helyesírási készségek fejlesztését.

Jelen kutatás ebből kiindulva tárja fel, hogy az említett területeken milyenek tartják saját felkészültségüket a tanárképzésben résztvevő hallgatók, korábban milyen oktatásban részesültek, és miből igényelnének további, akár több szemeszteren át tartó képzést. A vizsgálat során az anyanyelvhez és a tanári beszédhez való attitűdöt és vizsgáltuk, és arra is rákérdeztünk, a hallgatók szerint mely oktatási szint kinek a feladata lenne elsősorban az anyanyelvi készségek fejlesztése.

A kérdőívben emellett a kommunikációhoz és a nyelvtanhoz mint tantárgyhoz fűződő attitűdöt is vizsgáltuk, a társadalmi és a kulturális háttér figyelembevételével, azt feltételezve, hogy a kétféle attitűd között jelentős eltéréseket találunk. Hipotézisünk szerint a hallgatók elsősorban gyakorlati felkészítésre tartanak igényt, az elméleti oktatást kevésbé igénylik. Ugyanakkor az elvontabb iskolai nyelvtanoktatással szemben várhatóan a természettudományos szakokon tanulók lesznek elfogadóbbak, míg a kommunikáció maga a humán területeket választók számára lesz inkább fontos.

A kutatás során a Debreceni Egyetem alap- és mesterképzésben résztvevő tanár szakos hallgatóit kérdeztük, az alapsokaság egynegyedét, 200 főt. A kérdőíveket SPSS17 program segítségével, matematikai statisztikai eljárásokkal elemeztük.

Kulcsszavak: Tanárképzés, attitűd, anyanyelv, kommunikáció

Tanár szakos hallgatók anyanyelvi attitűdjei

Nagy Zoltán

Debreceni Egyetem Humán Tudományok Doktori Iskola Nevelés- és Művelődéstudományi
Doktori program

A pedagógusok beszédkulturájának vizsgálata és fejlesztése kiemelkedő jelentőségű (Lantos 2005, Antalné 2006). Ennek ellenére a tanárképzésben a tanárok célzott anyanyelvi fejlesztésére nem került sor. A valós igény miatt 2013 szeptemberétől az osztatlanra váló tanárképzésben kritérium jellegű követelményként anyanyelvi és kommunikációs ismereteket kell oktatni. Az előírt fejlesztési területek az általános nyelvi és gyakorlati kommunikációs, retorikai és helyesírási képzésen túl a beszédtechnikáig terjednek. 2013 márciusában és áprilisában Kovács Edinával közösen kérdőíves vizsgálatot végeztünk, hogy feltárjuk a Debreceni Egyetem jelenlegi tanár szakos (BA/Bsc, illetve MA/Msc szinten tanuló) hallgatók képzési igényeit és nyelvi attitűdjeit. Az adatfelvételt EvaSys rendszerrel, az eredmények értékelését SPSS 17 szoftverrel végeztük.

A kutatás közben az április elején elérhető részmintán (n=109) alapvetően a képzési igények vizsgálatára fókuszáltunk. Ebből világossá vált, hogy a hallgatók alapvetően jónak tartják kommunikációs képességeiket (79,7%), ugyanakkor az anyanyelvi képzésre valós igény mutatkozik részükről (79,1%-uk igényel képzést). A rendeletben előírt részterületek közül elsősorban a retorikai és gyakorlati kommunikációs készségeik fejlesztését várják, ugyanakkor – bár beszédtechnikai készségeiket tartják leggyengébbnek – a képzés elutasítottsága itt a legnagyobb. Helyesírást is mindössze a hallgatók 65,1%-a igényel.

Jelen előadás az anyanyelvi attitűdkérdések, valamint az eredmények társadalmi háttérváltozókkal való összevetésével próbálja magyarázni a megjelenő különbségeket. Feltételezzük, hogy a nyelvtan tantárgy népszerűtlensége közrejátszik abban, hogy a „mechanikusnak” vagy „száraznak” tartott helyesírást elutasítják, és a kimondottan gyakorlatias jellegű képzéseket részesítenék előnyben.

A kutatási eredmények további értelmezése lehetőséget biztosít arra, hogy a leendő tanári anyanyelvi modult sikeresen oktassuk, valamint rámutat az iskolai anyanyelv-oktatás hiányosságaira is.

A pedagógusi pálya aktuális kérdései gender-szemponú megközelítésben

Holik Ildikó

Nyíregyházi Főiskola, főiskolai docens

Az előadás egy nemzetközi kutatás magyarországi eredményeit kívánja bemutatni. A nemzetközi projekt célja, hogy több ország példáján keresztül vizsgálja meg a gender, azaz a társadalmi nem problémakörét az iskola előtti és az alapfokú képzésben. Óvodapedagógusok és általános iskolai tanítók körében gyűjt információkat a nemek kapcsolatáról, a fiúk és lányok iskolai eredményességéről, a pályaválasztás lehetőségeiről, az iskolai szocializációról, a családon belüli szerepekről, valamint a nemek munkaerőpiaci lehetőségeiről és magáról a pedagógusi hivatásról.

A magyarországi kutatást 10 település 115 óvodapedagógusa és 78 tanítója körében végeztük 2012-ben. A kiválasztott intézmények Hajdú-Bihar, illetve Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében található, megyeszékhelyek, kisvárosok, valamint községek óvodái és iskolái. A kutatás során a nemzetközi projekt magyarra lefordított önkitöltős kérdőívét alkalmaztunk, így összehasonlíthatók az egyes országok pedagógusai körében gyűjtött adatok.

Jelen előadás a kutatás egy szeletével, a pedagógusi pálya megítélésével, aktuális kérdéseivel foglalkozik. Annak vizsgálatára helyezi a hangsúlyt, hogy napjaink oktatási környezetében hogyan tudnak helyt állni a női és a férfi pedagógusok, milyen munkaerőpiaci lehetőségeik és karrier-terveik vannak, hogyan ítélik meg a pedagógusi pályát a státusz, megbecsültség és a jövedelem szempontjából, milyen vonzerővel és problémákkal rendelkezik e hivatás. Az előadás kitér arra is, hogy a hazai neveléstudományi szakirodalomban, pedagógiai kutatásokban, a pedagógusképzésben, illetve a továbbképzéseken hogyan jelenik meg a gender témaköre, illetve magukban az oktatási intézményekben milyen szinten foglalkoznak ezzel a kérdéssel.

Kulcsszavak: társadalmi nem, pedagógusi pálya, pedagógusképzés

Felsőfokú szakképzések a Debreceni Egyetemen

Szabó Barbara Éva

Debreceni Egyetem

Előadásom célja a hazai felsőfokú szakképzés gazdasági és társadalmi környezetének valamint az ehhez tartozó fogalmi keretnek a bemutatása. A kétéves képzés fejlődésében fontos mérföldkőnek számított a bolognai rendszer 2006-ban történt bevezetése. Ez új alapokra helyezte a képzést és új lehetőséget, és teret nyitott meg a felsőfokú szakképzésekre jelentkezők számára. Annak érdekében, hogy a képzés kialakulását jobban megérthessük nemzetközi szintű, főként európai kitekintést tettem. Ezen témák mellett említési szinten foglalkozok az elmúlt 10-12 évben végzett jelentős hazai felsőfokú szakképzési kutatásokkal /Többek között: (Hrubos, 2002), (Fehérvári, 2009), Gurbán(2009), Farkas É. (2009), Farkas P. (2009), Karsai (2011)/.

Kutatásomban elsősorban a Debreceni Egyetem elmúlt 12 évében folytatott akkreditált iskolarendszerű felsőfokú szakképzés és felsőfokú szakképzés történetét, fejlődését vizsgálom. Az egyetem és a felvi.hu statisztikai adataira alapozva másodlagos elemzést végzek.

Úgy gondolom, hogy előadásom egy olyan témára világít rá, amely egyre nagyobb figyelmet kap, főként mostanság, hogy a képzés elnevezése és szerkezete is változik. A változások kapcsán érdekességként említeném, hogy egyfajta ciklikusság figyelhető meg a képzésben, hiszen körülbelül hét évente egyfajta szerkezeti és névbeli változáson megy át a képzés (1997/98- AIFSZ, 2006-FSZ, 2013-FOSZ).

Kulcsszavak: akkreditált iskolarendszerű felsőfokú szakképzés, felsőfokú szakképzés, hallgatói létszámok

Oktatásszociológia – csütörtök 17.30-19.00

Szekcióvezető: *Pusztai Gabriella*

Csejoszki Mihály	Változó felekezeti oktatási rendszer - körülmények és eredmények
Altorjay Tamás	Tanár-diák kapcsolat magánénekek oktatásában
Nikitscher Péter	Hétköznapi küzdőtér: diákkonfliktusok az iskolában
Székely Krisztián	A pedagógus munka jellemzői az alacsonyabb társadalmi, gazdasági státuszú iskolákban
Márkus Zsuzsanna	Kik a szakkollégisták?

Változó felekezeti oktatási rendszer – körülmények és eredmények

Csejoszki Mihály

Türr István Képző és Kutató Intézet

A rendszerváltozást követően a hazai oktatási rendszer szerkezetében jelentős változások történtek, melyek egyebek mellett a felekezeti oktatási rendszer bővülését eredményezték. A jogszabályi háttér (2010-es) újabb változásai szintén az egyházi iskolák számának gyarapodását indukálta, melynek mértéke egyes becslések szerint, csak a katolikus közoktatási intézmények esetében például 20-25 százalékos növekedést jelent.

Előadásomban a 2010 óta lezajlott változásokat és azok hatásait/eredményeit kívánom összefoglalni, statisztikai elemzés és egy 2011 óta folyó empirikus kutatás eredményeinek ismertetésével. A statisztikai összefoglalóban a nemzetközi felekezeti oktatási hálózatról kívánok áttekintést nyújtani és összevetni az – elmúlt években történt változások eredményeként átalakult – új, hazai egyházi iskolahálózattal. Az empirikus kutatás ismertetésével a lezajlott változások körülményeit, hangulatát és eddigi utóéletét kívánom bemutatni. A kutatás során olyan kérdésekre kerestem válaszokat – egyes, az eseményekben érintett hátrányos helyzetű (Borsod-Abaúj-Zemplén megyei) településeken készített interjúk segítségével – mint például:

- miért és hogyan váltak egyházi fenntartású intézményekké a település iskolái,
- erről hogyan vélekednek és attól mit várnak az óvoda- és iskolafelhasználó szülők, az óvodák és iskolák igazgatói, valamint régi- és új fenntartói,
- hogyan vállalja a mélyszegénységben élők oktatását és nevelését az „elitoktatóként” elkönyvelt katolikus egyház.

Tanár – diák kapcsolat magánének oktatásnál

Altorjay Tamás SZTE Neveléstudományi Doktoriskola

Összefoglaló: Jelen tanulmányban először áttekintem a magánének oktatásban kialakult véleményeket a tanár-diák viszonyról a XIX. századtól napjainkig (G.B.Lamperti-től M. BunchDayme-ig). Tekintettel arra, hogy ez az oktatás magánóra - hasonlóan más hangszeres és nyelvoktatási formákhoz - ezért nem jelent azonos pedagógiai problémát az osztálytermi, csoportos foglalkozásokkal. Különösen fontos ennél, hogy bizalom alapú kötődés alakuljon ki a diákban, hallgatóban a tanárhoz, mert egyébként az oktatás, hangfejlesztés eredménytelen lesz. A tanárnak rendszeres számonkérésre, osztályzásra nincs érdemi lehetősége. A diák fiziológiai adottságaival, pillanatnyi egészségi állapotával, pillanatnyi idegi állapotával, érzékenységgel, fogékonyságával, vagyis egész lényével és személyiségével jelenti az „élő hangszert”. Ez a hangszer elidegeníthetetlenül személyhez kötött. Fejlesztése, bár főleg a képzés első éveiben elengedhetetlenül igényli felkészült, empátikus tanár közreműködését, de végső soron a „tulajdonos” illetősége (kompetenciája)!

Hogyan teremthető meg, gondozható a tanár diák kötődés? Hogyan segíthető az „énekes-egyéniség” kifejlődése? Hogyan erősíthető a „hangszertulajdonos” önállósága? Ezekre a kérdésekre keresem a választ kutatásaim és személyes tanári tapasztalataim segítségével.

Kulcsszavak: „élő hangszer”, kötődés, énekes-egyéniség, önállóság

Hétköznapi küzdőtér: diákkonfliktusok az iskolában

Nikitscher Péter

Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet

Az előadás, az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézeten belül futott Alternatív vitarendezés, az érdekalapú tárgyalás és a resztoratív technikák bevezetése a szakképző intézmények működési és nevelési gyakorlatának bevezetését célzó projekt keretében végzett kutatás eredményei alapján, a diákok közötti konfliktusok világát mutatja be.

A kutatás során 48 intézményben került sor kérdőíves adatfelvételre, interjúkra, valamint fókuszcsoportos beszélgetésekre diákok, pedagógusok és intézményvezetők részvételével.

Az előadás bemutatja a diákok közötti iskolai konfliktusok fő típusait, és azok előfordulását, a konfliktusok észlelésének gyakorisága és az egyes diákok konfliktusokban való érintettségének gyakorisága alapján. A konfliktusok előfordulási gyakoriságát alapul véve a vizsgálatba bevont intézményeket tipizáltuk, és kísérletet tettünk a konfliktusok gyakoriságának intézményi okainak meghatározására. Ezt követően a konfliktusok hátterében meghúzódó közvetlen és közvetett személyes okok kerülnek feltárára. A kutatás kiterjedt az egyes konfliktushelyzetekre adott válaszreakciók elemzésére is, amely során kirajzolódtak mind a diákok mind a pedagógusok részéről leggyakrabban alkalmazott konfliktuskezelési stratégiák.

Végül a tapasztalatok alapján felvázolásra kerülnek azok a lehetséges lépések, amelyek segítségével hatékonyabban lehetne kezelni, illetve megelőzni az iskolán belüli diákkonfliktusok kialakulását.

A pedagógusmunka jellemzői az alacsonyabb társadalmi, gazdasági státuszú iskolákban²

Széll Krisztián

Pécsi Tudományegyetem „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola

Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet

Napjainkra egyértelművé vált, hogy a pedagógusok kulcsfontosságú szerepet töltenek be a minőségi és eredményes oktatás megteremtésében, a tanulók fejlődésében és iskolai eredményességében. Nem szorul bizonyításra az a tény sem, hogy a szakmailag, anyagilag és társadalmilag megbecsült, a megfelelő iskolai körülmények között és kedvező légkörben dolgozó, munkájukkal elégedett pedagógusok sokkal inkább hozzá tudnak járulni a diákok fejlődéséhez, mint azok a társaik, akik ezt nem mondhatják el magukról. Az alacsony társadalmi-gazdasági státuszú, vagyis a többségében szocioökonómiai és szociokulturális szempontból hátrányos helyzetben lévő gyermekeket oktató iskolákban folyó pedagógusmunka kapcsán még inkább elvárható az iskolai eredményességet pozitívan befolyásoló tényezők megléte.

Előadásomban először a pedagógusmunka minőségét meghatározó tényezőket vázolom fel. Ezt követően a téma kapcsán relevánsnak tekinthető kutatási eredményeket gyűjtöm össze, különösen fókuszálva azokra a hazai jellemzőkre, amelyek alapjaiban befolyásolják az alacsonyabb társadalmi, gazdasági státuszú iskolákban folyó pedagógusmunkát (pl. foglalkoztatás és keresetek, munkaterhek, tanulási-tanítási környezet).

² A kutatás a TÁMOP 4.2.4.A/2-11-1-2012-0001 azonosító számú *Nemzeti Kiválóság Program – Hazai hallgatói, illetve kutatói személyi támogatást biztosító rendszer kidolgozása és működtetése konvergencia program* című kiemelt projekt keretében zajlott. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Kik a szakkollégisták?

Márkus Zsuzsanna

Debreceni Egyetem

Kutatásaink során a Debrecenben működő szakkollégiumok működésének vizsgálatával és a szakkollégisták jellemzésével foglalkoztunk. A kutatásunk relevanciáját az adja, hogy az egyre nagyobb számban működő intézmények a hallgatók szakmai képzésén túl olyan értékteremtő és értékközvetítő tényezőként is jelen vannak, melyek az egyetem intézményével párhuzamosan (azt kiegészítve) alakítják a hallgatók életútját. A szakmai értékek átadásán túl a szakkollégiumok az állampolgári értékek és az egyéb értékek közvetítésében is meghatározó szerepet játszanak. Kutatásaink célja volt, hogy bemutassuk napjaink szakkollégiumi mozgalmának debreceni vonatkozásait, hogy feltárjuk az intézmények működésének legfontosabb jellemzőit. Ezen kívül célunk volt, hogy megvizsgáljuk a tagok társadalmi jellemzőit, valamint, hogy feltárjuk, milyen környezeti és egyéni tényezők határozzák meg a Debreceni Egyetem hallgatóinak szakkollégiumi tagságát. Elemzésemet a szakkollégiumi és a nem szakkollégiumi hallgatók jellemzőinek összehasonlításával végeztük.

Kutatásainkban a Campus-lét kutatás online adatbázisát használtuk fel (N=4193), amely 2010 októberében készül a Debreceni Egyetem nappali tagozatos alap-, mester- és PhD hallgatóinak körében. Az elemzés elsőrészében tapasztalható némi helyzeti előny a szakkollégisták körében mind a szülők iskolai végzettségére, mind pedig anyagi helyzetükre vonatkozóan. Számottevő különbség tapasztalható a két csoport között a lakóhelyüket illetően is, a szakkollégisták nagyobb arányban élnek kollégiumokban, mint a többiek. Ez a kimagasló arány a szakkollégiumok jellegéből adódik, ugyanis ezek az intézmények biztosítják hallgatóik számára az együttlakást is. A hallgatók felekezeti hovatartozása tekintetében sincs nagyarányú különbség a hallgatók között, inkább a vallásosságuk megélésében tapasztalhatók eltérések. Az eredmények azt mutatják, hogy a szakkollégista és a nem szakkollégista hallgatók között a legmarkánsabb különbség az egyházas vallásosság tekintetében van – a szakkollégiumi hallgatók vallásosabbak társaiknál, vagyis a korábbi kutatási eredményekkel összhangban születtek meg a debreceni hallgatókra vonatkozó eredmények is. A tagságukat meghatározó jellemzők közül pedig a minél magasabb apai iskolázottság, a minél kedvezőbb anyagi helyzet, a hallgató minél magasabb saját kulturális tőkéje, valamint egyházas vallásosságuk hatása bizonyítható empirikusan. Az empirikus adatok alapján összességében azt mondhatjuk, hogy debreceni szakkollégiumok inkább elitképző intézmények, a már eleve kedvezőbb helyzetben lévő hallgatók szakmai képzését végzik.

Felsőoktatás II. – csütörtök 17.30-19.00

Szekcióvezető: Bazsa György

Jancsák Csaba	A felsőoktatás és a munkaerőpiac együttműködésének mintázatai – kimenetorientált képzésfejlesztés az SZTE-n
Bocsi Veronika	Értékek és attitűdök a felsőoktatás világában
Ceglédi Tímea	Reziliens életutak a felsőoktatásban
Nagy Edit	Fókuszban a főiskolai képzés - ahogy a munkaadók látják
Kováts Gergely	Dékáni szerepek a magyar felsőoktatásban

A felsőoktatás és a munkaerőpiac együttműködésének mintázatai - kimenetorientált képzésfejlesztés az SZTE-n

Jancsák Csaba

Szegedi Tudományegyetem JGYPK Alkalmazott Társadalomismereti Tanszék

Az előadás empirikus alapját jelentő kutatásunk legfontosabb célja az volt, hogy információkat szerezzünk a szakemberképzés és a munkáltatók elképzeléseinek szorosabb kongruenciájának, összehangolásának elősegítéséhez. A kutatás kérdései azt vizsgálták, milyen erényeket és hiányosságokat látnak a foglalkoztatók a pályakezdő szakemberek felkészültségében és milyen igényeket és együttműködési elképzeléseket, terveket fogalmazznak meg a szakemberképzés irányában. A kutatás alatt személyes megkeresés során 552 munkaerő-piaci szereplővel (e fogalmat szűkített értelemben használjuk: cégek, vállalkozások képviselőit, tulajdonosait, vezető munkatársait értjük alatta) töltöttünk ki papíralapú kérdőívet. Továbbá a Szegedi Tudományegyetem 18 jelenlegi és akkreditálni tervezett képzése kapcsán, a szakmaspecifikus elvárások megismerése céljából 79 on-line interjút és 56 személyes interjút készítettünk (szakterületi munkatárssal, cégvezetővel, az adott cég HR-es, személy- és munkaügyi kapcsolatokért felelős szakemberével). Kutatásunk eredményeiként kirajzolódtak előttünk a munkaerőpiac általános és az adott szakterület szakmaspecifikus elvárásai. Kutatásunk következő részében a munkaerőpiac felsőoktatással való együttműködéséről élő vélekedéseit vizsgáltuk. A munkaerő-piaci szereplők a biztos elméleti, szakmai alapok lerakását és gondolkodásmód kialakítását várják a felsőoktatástól, egyfajta előszakképzést, a szakmai specializációt pedig jórészt saját hatáskörben tervezik megoldani, a gyorsan változó piaci igényeknek flexibilisen megfelelően. A képzésbeli együttműködés formájaként elsősorban a gyakornoki programot, a felsőoktatási gyakorlati kurzusok vezetését, a szakmai problémák gyakorlati bemutatását, továbbá a jövőben pozitív együttműködési tapasztalatok után és alapján kialakítandó szendvicsképzés lehetőségét tartják.

Értékek és attitűdök a felsőoktatás világában

Bocsi Veronika

Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kar

A felsőoktatás eltömegesedése következtében az intézmények és karok presztízsében komoly eltérések alakultak ki. Elemzésünk mintáját a Debreceni Egyetem, az ország legnagyobb hallgatói létszámával bíró felsőoktatási intézménye adja, amelynek szerkezetében megjelennek olyan szegmensek, amelyek a középosztály és az elit újtermelődésének a helyszínei, illetve megragadhatók azok a területek, amelyek az elsőgenerációs értelmiségivé válás terepét képezik. Elemzésünk során az egyetem tizenöt karának segítségével három almintát alakítottunk ki (a magas, a közepes, illetve az alacsony presztízzsel bíró karokra járó diákok csoportját), s ezekben az almintákban egyrészt a diákok értékpreferenciáit, valamint a felsőoktatásra irányuló elvárásaikat, illetve az intézményen belüli morális magatartásukat és elveiket térképeztük fel. Elemzésünk során a HERD Kutatás 2012-es adatbázisát használtuk fel, amelyből azonban – mivel a kutatás három ország területét érintette - leválasztottuk a Debreceni Egyetem hallgatóit (N=1118). Elemzésünk során varianciaanalízist, illetve a faktoranalízist használtunk fel. Eredményeink az értékpreferenciák területén némileg meglepő módon nem az alacsony, illetve a magas presztízsű karok eltéréseire mutattak rá, hanem a köztes csoport sajátos materiális értékeket elutasító preferenciáira, míg a morális elvek tekintetében az alacsonyabb státuszú karok lazább normarendszerét figyelhettük meg, amely materiális beállítottsággal, és – némileg meglepő módon – egy elitista felsőoktatásképpel társul.

Kulcsszavak: értékek, felsőoktatás, akadémiai etika, hallgatók

Reziliens életutak a felsőoktatásban

Czeplédi Tímea

DE CHERD-Hungary

Az előadás olyan hallgatók életútjait dolgozza fel, akik kedvezőtlen társadalmi háttérük ellenére sikeres felsőfokú tanulmányokat folytatnak. A vizsgált hallgatókat rezilienseknek, a társadalmi hátrányok ellenére sikeresen kibontakozó iskolai karrier jelenségét pedig rezilienciának nevezzük. Olyan atipikus eseteket mutatunk be, amelyekben nem érvényesül a megszokott összefüggés, miszerint a kedvezőtlen társadalmi háttér csökkenti a sikeres tanulmányok valószínűségét. Az atipikus esetek vizsgálatával arra szeretnénk választ kapni, hogy mi áll a kivételes sorsok háttérében.

Mivel a kivételekre való odafigyelés meghonosodása csak nemrég kezdődött a hazai tudományos diskurzusban, előadásunkat annak megindokolásával kezdjük, hogy miért teszünk szociológiai vizsgálat tárgyává egy olyan társadalmi jelenséget, amely nem simul bele a megszokott társadalmi összefüggésekbe. A rövid bevezető után az általunk vizsgált jelenség megragadására és mögötteseinek feltárására alkalmas elméleteket mutatjuk be. Kérdéseinkre elsősorban a reziliencia fogalma köré csoportosuló nemzetközi szakirodalomban találtunk válaszokat, de beszámolhatunk a kérdéseink megválaszolásához közelebb vivő hazai munkákról is.

Az empirikus részben reziliens hallgatókkal készült életútinterjúkat elemzünk (n=29 fő). A vizsgált életutak sikerében szerepet játszó tényezők közül az alábbiakat mutatjuk be: rizikótényezők időbeli eloszlása, élet-ciklus hatás, külső kompenzáló tényezők szerepe, rizikó-kompenzáció egyensúly, „bounce back” hatás, valamint örökölt megküzdési stratégiák.

Tárgyszavak: reziliencia, iskolai teljesítmény, társadalmi háttér, felsőoktatás

Fókuszban a főiskolai képzés - ahogy a munkaadók látják

Dr. Nagy Edit

Nyíregyházi Főiskola, főiskolai docens

A felsőoktatás tömegesedéséből fakadó problémák a hallgatók felkészültsége területén gyakran vetik fel a minőség problémáját. A kérdés az, milyen kritériumok határozzák meg az oktatás minőségét? A felsőoktatási intézmény személyi vagy infrastrukturális háttere, a MAB követelményrendszerének való megfelelés, a diákok képzésről kialakított minősítése, esetleg a munkaerőpiac véleménye a hallgatók szakmai felkészültségéről, munkavállalási kompetenciáiról?

Referátumomban az oktatás minőségének kérdését munkaadói oldalról elemzem. Annak a kutatásnak az eredményét mutatom be, amely a Nyíregyházi Főiskolán végzett diplomásokat foglalkoztató munkáltatóknak a képzéssel kapcsolatos tapasztalatainak és elvárásainak feltérképezésére irányult.

Vizsgálatunk során tematikus interjúkat készítettünk Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében működő intézmények és vállalkozások vezetőivel. Előadásomban az elkészült interjúk elemzése révén nyert információk alapján a munkaadói oldal által megfogalmazott képzési igényeket és képzésfejlesztési javaslatokat mutatom be, továbbá az átalakítás lehetőségét és nehézségeit vázolom fel.

Kulcsszavak: felsőoktatáspolitikai, minőség, curriculum-fejlesztés

Dékáni szerepek a magyar felsőoktatásban

Kováts Gergely

Budapesti Corvinus Egyetem

Kutatásomban a szakirodalomra támaszkodva, valamint 30 hivatalban lévő, volt és leendő dékánal készített interjú alapján azt vizsgálom, hogy milyen dékáni szerepfelfogások léteznek a magyar felsőoktatásban. A kutatás célja a szerepfelfogások sokféleségének bemutatása, amely révén szeretném felsőoktatás szereplőit arra ösztönözni, hogy tudatosítsák a saját dékánokkal kapcsolatos elvárásaikat. Az empirikus adatok alapján hat jellemző dékáni szerepfelfogást különböztettem meg: a problémamegoldót, a koordinátort, a tulajdonost, a taktikust, a brókert és a közösségépítőt.

A téma hazai és nemzetközi (európai) relevanciáját alapvetően az adja, hogy a felsőoktatási rendszerek átalakulásából fakadó ellentmondások a dékánok esetében jelentkeznek különösen élesen, mert a dékánoknak kell(ene) napi szinten összehangolniuk az intézmény akadémiai, a gazdasági, az adminisztrációs szféráját, valamint a külső elvárásokat. Az ezek közötti inkonzisztenciák így a dékánoknál válnak kézzelfoghatóvá – elsősorban a velük szemben támasztott elvárások egyre erősebb ellentmondásaiban. Ennek ellenére a dékánok sajátos helyzetére irányuló reflexió Európában még ma is csak nagyon szórványosan, eseti jelleggel jelenik meg, a magyar szakirodalomban pedig teljességgel feldolgozatlan ez a téma.

Kulcsszavak: felsőoktatás, dékánok, egyetemi középvezetés, felsőoktatás-menedzsment, vezetői szerepek

Közoktatás – csütörtök 17.30-19.00**Szekcióvezető: Tóth Zoltán**

Sápiné Bényei Rita	Participációs módszer az iskolában: TCI
Papp Éva	Hogyan tovább Pálfi TISZK?
Daru Katalin Tóth Zoltán	Óvodások időjárással kapcsolatos szóasszociációinak elemzése (OTKA (K-105262) által támogatott Természettudományos tantárgypedagógiai kutatások újszerű, interdiszciplináris megközelítése című kutatás)
Gyökös Eleonóra	Párhuzamos iskolatörténetek. Egy alföldi mikrorégió gimnáziumai, 1850-1945
Szűcs Tímea Tóth Zoltán	Metafogalmi ismeretek a földrajz tankönyvekben (OTKA (K-105262) által támogatott Természettudományos tantárgy-pedagógiai kutatások újszerű, interdiszciplináris megközelítése című kutatás)

Participációs módszer az iskolában: TCI

Sápiné Bényei Rita

Debreceni Egyetem, PhD hallgató

A tanárnak a mai iskolában már nem csak a kognitív képességeket kell fejlesztenie. A szakma ezt a tényt felismerve keresi a - pedagógiai kutatásokra támaszkodva - azokat a hatékony módszereket, amelyekkel a közösségi kompetenciát, a felelősségvállalást, az együttműködési és interkulturális kompetenciát fejlesztik. Fontossá válik, hogy a diák autonómiája tudatában képes legyen együttműködni társaival. Mai tanítványaink felnőve csapatban fognak hatékonyan dolgozni, elengedhetetlenül szükséges tehát a megfelelő kommunikáció és interakció megtanítása. Ez a hagyományos módszerekkel nem fejleszthető megfelelően. A kompetencia a környezettel való hatékony interakció képességéként jelenik meg. Az embernek veleszületett igénye van a kompetenciájának növelésére, szeretne minél többet megtanulni arról, hogyan viszonyuljon környezetéhez, hogyan küzdjön meg, hogyan működjön együtt vele. Hol tanulja meg a gyerek? Hangsúlyos szerepe van ebben a szocializációnak. A demokratikus kompetenciákban kiemelt szerepe van az együttműködésnek, ahol tevékenységek közben tanulják a diákok a viszonyulásokat. Az iskolai döntésekbe való beleszólás lehetőségként jelenik meg az aktív demokráciát a gyakorlatban átélve használó módszer, a témacentrikus interakció. Ennek az elméleti hátterét, struktúráját, munkamódszerét és gyakorlati alkalmazási lehetőségét mutatja be előadásom. A mintát egyelőre a magyar TCI módszertani kurzusok résztvevői adják, illetve azok a tapasztalatok, melyeket olasz és osztrák tanár kollégák osztottak meg a TCI felhasználásakor.

Kulcsszavak: demokratikus kompetenciák, participáció, témacentrikus interakció

HOGYAN TOVÁBB PÁLFI TISZK?

Papp Éva

Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi kar Neveléstudományi Tanszék

A kutatás célja: milyen változásokat hoznak az új szakképzési és hozzájárulási törvények a Pálfi TISZK életében. Mi az, amit jó lenne megtartani, és mi az, amit változtatás nélkül kellene hagyni, 2013 szeptemberétől? Milyen mértékű átszervezésre lehet számítani? Hoz-e az átalakítás piacképesebb tudástmagával?

A kutatás módszere: a témában megjelent törvények, tanulmányok felkutatása, értékelése, valamint a kérdéses helyszíneken interjúk készítése.

A kutatás eredménye: a szakképzésről szóló 2011-es CLXXXVII. törvény a Pálfi TISZK esetében elsősorban az állami fenntartásba kerülését jelenti. A finanszírozás ezután nem fejkvóta, hanem intézményi szinten történik. A további, TISZK-ekkel kapcsolatos intézkedések, a folytonosság jegyében 2013. augusztus 31-ig várhatók.

A kutatás általános és oktatáspolitikai jelentősége: a TISZK-ek átalakításának fő alapelve a gazdasági igényeknek való megfelelés volt. A változások a kistérségek tanulóinak minden szinten megvalósuló színvonalasabb szakmai képzését, a gazdaság szereplőinek minél nagyobb számban megjelenő részvételét, s ennek kapcsán Bihar, Sárrét és Hajdúság életszínvonal emelkedését kell, hogy biztosítsa.

Kulcsszavak: új szakképzési- törvény, a Pálfi TISZK jövője

Óvodások időjárással kapcsolatos szóasszociációinak elemzése

Daru Katalin és Tóth Zoltán

Bródy Imre Oktatási Központ, DE Nevelés- és

Művelődéstudományi Doktori Program

A kognitív nyelvészet alapvető téziseit elfogadva, a nyelvi rendszer elemzéséből következtetéseket vonhatunk le a kognitív struktúrákra vonatkozóan.

Jelen kutatásunkban óvodások fogalmi struktúráját vizsgáltuk az időjárással kapcsolatos nyolc hívófogalom(időjárás, eső, szél, csapadék, tavasz, nyár, ősz, tél) segítségével, szóasszociációs módszerrel.

A mintát egy újpesti óvoda négy-hatéves gyermekei képezték. Válaszaikból megállapítottuk az asszociációk korra és nemre vetített átlagát, kiszámítottuk a hívófogalmak kapcsolati együtthatóit, a kapcsolatok erősségét, majd a kapcsolati hálót összevetettük a szakértői hálóval. A hagyományos, gráfokkal ábrázolt asszociációs háló mellett a szófelhő alkalmazási lehetőségét is vizsgáltuk.

A fiúk és a lányok esetében is gazdag fogalmi hálót találtunk. A fiúknál kevesebb, de erősebb a kapcsolat a hívófogalmak között, a lányoknál főleg gyenge kapcsolatok találhatók, de nagyobb számban. A fiúk az időjárás és a nyár fogalmához társították a legtöbb kifejezést, a lányok a telet részesítették előnyben, a szélről és a tavaszról asszociáltak többet a fiúknál. A gyerekek a többségük előtt ismeretlen csapadék hívófogalomhoz hasonló hangalakú fogalmakat (csap, szakadék) társítottak.

A vizsgált minta alacsony elemszáma miatt az adatokból nem általánosíthatunk, az óvodások körében végzett vizsgálat eredményei mégis hasznos adalékul szolgálnak további kutatásainkhoz, amelyek célja iskolai tanulócsoportok tudásszerkezetének megismerése.

Kulcsszavak: óvodáskor, tudásszerkezet, fogalmi háló, szóasszociációk

Párhuzamos iskolatörténetek. Egy alföldi mikrorégió gimnáziumai, 1850-1945.

Gyökös Eleonóra

Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, junior kutató-elemző

Előadásomban az egykori Külső-Szolnok két gimnáziumának történetét szeretném bemutatni a hagyományos helytörténeti megközelítéssel szemben – ami jellemzően a nemzeti politikatörténet-írást tekintik mintának, így gyakran abba a hibába esik, hogy a helyiek élete szempontjából irreleváns fókuszot alkalmaz – társadalomtörténeti eszközöket segítségül hívva. A szolnoki Versey Ferenc Gimnázium és a Mezőtúri Református Gimnázium (belső vagy külső megrendelésre készült) iskolatörténeti művekben föllelhető reprezentációit vizsgálom két szempontból. Egyrészt, mivel az iskolamonográfusok hajlamosak érzelmileg azonosulni az „Alma Materrel”, s elbeszéléseikben rendszerint nem nevesítik a sikertelen periódusokat, célszerű összehasonlítani a két intézmény történetét, hogy ezek megragadhatóvá váljanak. Másrészt a történeti munkákból kibontakozó képet ütköztetem az értesítőkből föllelhető adatokkal. Az „iskolaimázsok” tesztelését a tanulók beiskolázási, vallási és lakóhely, valamint az eltartók foglalkozási adatainak elemzésére támaszkodva végzem el, ezen túl pedig megkísérlem felvázolni és összehasonlítani az intézmények társadalmi használatának hagyományos történeti korszakhatároktól független tendenciáit. E rendhagyó iskolatörténeti vázlat előtanulmányként szolgál disszertációmhoz, melyben a két fiúgimnázium diákságát vizsgálom az anyakönyvekben (matrikulákban) rögzített adatok feldolgozásával. Doktori kutatásom célja, hogy az egyéni szintű adatok elemzésével kibontakozzék a két vidéki város társadalmának és gimnáziumának kapcsolata, vagyis árnyaltabb képet nyerjünk az iskolahasználat térbeli és időbeli tendenciáiról annál, amit a hagyományos iskolatörténeti művek és a korabeli aggregált iskolastatisztikai kimutatások tanulmányozása kínál.

Kulcsszavak: az oktatás társadalomtörténete, iskolatörténet, iskolahasználat

Metafogalmi ismeretek a földrajz tankönyvekben

Szűcs Tímea - Tóth Zoltán

Karacs Ferenc Gimnázium

Külföldi és hazai vizsgálatok igazolják, hogy a tévképzetek korrekciója, a fogalmi váltás elősegítése szempontjából a hagyományos, csak a tudomány eredményeit tárgyaló és bemutató tankönyvek kevésbé hatékonyak, mint azok, amelyek hangsúlyozottan tárgyalják a fogalmi rendszerrel kapcsolatos ún. metafogalmi ismereteket is (Tóth, 2011). Az utóbbi évek vizsgálataiból tudjuk, hogy a diákoknak számos, tudományosan nem helytálló ismeretük, tévképzetük van földrajzból is (Dudás, 2008; Farsang és mtsai, 2012; Kádár és Farsang, 2012; Kluknavszky és Tóth, 2009).

Kutatásunk célja, a metafogalmi ismeretek vizsgálata a hazai földrajz tankönyvekben.

A vizsgálat legfontosabb eredménye az volt, hogy egyik kiadó és egyik évfolyam tankönyvében talált magyarázatok száma sem kiemelkedő, nincs szignifikáns különbség a vertikális és a horizontális összehasonlítás esetében sem.

A vizsgálatok során arra a következtetésre jutottunk, hogy a jelenlegi földrajz tankönyvekben alig találunk metafogalmi ismereteket. A szerzőknek nagyobb figyelmet kellene fordítani a fogalmi váltást elősegítő tankönyvi szövegekre, ugyanis a tankönyv alapvető szerepet tölt be a tanulás és a tanítás folyamatában egyaránt.

Kulcsszavak: téveszmék, fogalmi váltás, tankönyvelemzés

Teaching and Learning - péntek 14.00-15.30**Szekcióvezető: Szabó László Tamás**

Fülekiné Joó Anikó	Explanatory variables of the gender gap in reading attitude among young children
Dezső Renáta Anna	May Each Learn?
Kovács Zsuzsa	The teaching and learning center as a professional development factor in higher education
Vona Máté	Use of modern risk measurement tools for individual education investments
Csernoch Mária Bíró Piroska	Spreadsheet misconceptions, spreadsheet errors

Explanatory variables of the gender gap in reading attitude among young children

F. JoóAnikó

Graduate School of Educational Sciences, University of Szeged

On the basis of the results of international student assessments (PISA, PIRLS) girls outperform boys in reading. The gender gap, which was consistently significant in all the participating countries, did not narrow between 2000 and 2009. The difference is the widest among the lowest performing students. Many boys lack basic reading skills, while far less girls are not able to read text and understand what they read. The gap tends to be small in science, and boys outperform girls in mathematics, which, however, does not compensate girls' reading advantage. Previous research in the field has proved that gender gap performances relate closely to gender differences in students' attitude towards reading. Girls are more likely to enjoy reading, and there has been a sharper decline in reading for enjoyment among boys. Boys value reading less than girls, they are less confident readers, and see themselves as having lower reading skills.

A large-scale research has been conducted to investigate and test the possible explanatory variables of gender differences in reading attitude among young children. Students (N=1,500) aged 10-12 and their parents in Hajdú-Bihar county self-reported about their reading behaviour and attitude. Besides the county town, Debrecen, other towns and villages had been involved in the research. Quoted sampling method had been applied on the basis of the demographic characteristics of the population. Three measurement tools had been applied; (1) the parents' questionnaire in order to obtain information about the socio-economic background and parental reading behaviour, (2) students' questionnaire containing questions about students' reading behaviour and a 3-degree 18-item self-developed attitude scale (Cronbach-Alpha=0.873), and (3) a reading literacy test to collect data about students' reading performance. Preceding the research it had been hypothesized that as early as at the age of 10-12 girls' attitude towards reading was more favourable than that of the boys', students' reading behaviour followed the same-sex parents' reading behaviour, and students' reading attitude was influenced by their parents' reading behaviour.

Statistically testing the results we have found that girls show significantly more favourable attitude towards reading than boys in certain situations. They value book as present better, less mind if reading is obligatory, feel more comfortable in the library, like social reading better. The effect of parental reading behaviour has not proved to be significant within the whole sample, but analysing the results of boys and girls separately, we have found significant ($p < 0.05$) differences between the attitude of those whose same-sex parent reads regularly. In addition, the impact of fathers' reading behaviour on boys' reading attitude has proved to be stronger than that of the mothers'. The findings suggest that parental reading behaviour may be regarded as an explanatory variable of gender differences in students' reading attitude, and fathers' reading behaviour predicts boys' reading attitude better than mothers'.

Testing the relationship between gender differences in reading attitude and reading performance is a further task.

Key words: reading, attitude, gender, parental reading behaviour

May *Each* Learn?

DEZSŐ, Renáta Anna

Pécsi Tudományi Egyetem BTK, Neveléstudományi Intézet

Narratives of rancorous, xenophobic discourse may be traced in public life in times of crises, social insecurity and economically critical societies leading nations - and humankind - at risk. Scenarios of education being parade grounds of adult civil societies have significant responsibility on echoing or deafening these narratives.

Educational institutions tolerating the value of subjective differences must consider several factors. The present contribution offers an outline on one of these elements: the possible educational applications of Gardner's multiple intelligences (MI) theory applying Productive Learning (PL) in teacher training. MI in classrooms of public education and teacher training may be interpreted as a consequence of neurodiversity. Discussing the ethical dimensions of his theory and reflecting on its educational applications Gardner insists on the elaboration of MI in schools concerning the Holocaust.

Concerning a spot on relevant narratives in Hungarian public life the lecture gives an introduction to Gardner's theory, its critiques and educational applications followed by an example of a curriculum development programme and its realisation of teacher students at the University of Pecs coordinated by the author between 2011 and 2013.

Key words: multiple intelligences in the classroom, productive learning, active citizenship

The teaching and learning center as a professional development factor in higher education

Dr. Kovács Zsuzsa, egyetemi adjunktus, KE

Efforts to support and enrich faculty work-particularly in a changing context-are critically important for faculty members, institutional leaders, and for higher education itself. The desire for a more formal structure of professional development led to the establishment of centers in universities which offers teaching improvement services and advice for new beginners. Also the Scholarship of Teaching and Learning (SOTL) movement has involved these centers in supporting classroom research, peer review of teaching, the use of course and teaching portfolios, and publications presenting the scholarship of teaching and learning.

In spite of the extended theoretical and practical knowledge of the professional development in higher education we have to state that this topic is under-discussed and poorly known in Hungary. The presentation aims to give a brief summary of the main findings of a literature review in consideration of the goals, purposes and models of teaching and learning centers. By outlining the different aspects of teaching improvement programs guided by these centers we could give solutions, reaction modes to the teacher's demands revealed by recent investigations. Also could generate a debate about the necessity of professional development in this continuously changing environment of Hungarian higher education system.

Keywords: teaching and learning in higher education, professional development, teaching improvement, literature review

Use of modern risk measurement tools for individual education investments

Máté Vona

University of Debrecen, Doctoral School of Economics, PhD Student

The paper contributes to the field of economics of education. Since the '60 the examination of the individual rates of return to education has been a flourishing section of publications of the field. It has been well documented, that higher education has exceptional returns compared to other investments, for example stocks or bonds. Risks of returns was also studied, however its main focus was the variance of the return or personal income variances. This paper concludes that more modern risk measurement tools, such as the popular Value-at-Risk, or the more advanced Expected Shortfall can be defined and used in an education investment environment and can contribute to the field of risk evaluation of education investments.

Keywords: education investment; risks of education; return to education; higher education

JEL: I21-I22

Spreadsheet misconceptions, spreadsheet errors

Maria Csernoch, Piroska Biro

Faculty of Informatics University of Debrecen

Spreadsheets are easy-to-use pieces of software, supported by user-friendly graphic surfaces, everyone can use them, without any studies, there is nothing else but clicking on wizards and the results will appear by magic. Repeating these slogans and not mentioning the programming and algorithmic aspects of these programs led the end-users and even teachers to misconceptions, which led to the devastating result that 95%–60% of spreadsheets had errors.

The mentioned percentages of incorrect spreadsheets were gained by automated error detection programs developed for this special purpose. We have to note, however, that these programs only work on final spreadsheet artifacts. Consequently, all of them lack the ability to detect errors in execution. The reason that these kinds of errors are not detected by error programs is that they do not exist in final spreadsheet documents. Syntactic analyzers of spreadsheets do not accept syntactically incorrect formulas. Consequently, for the correction of the in-execution-errors other methods had to be found. We propose a method with which these types of errors can be detected and can be used for educational purposes to reduce the high number of errors. The essence of the method is that an artificial spreadsheet environment has to be created on paper. Based on the given environment real life problems have to be simulated and solved on paper creating syntactically and semantically correct formulas.

In our project the spreadsheet knowledge of the freshmen of the Faculty of Informatics of the University of Debrecen was tested in the academic years of 2011/2012 and 2012/2013 in an environment where the in-execution-errors can be detected (695 students). Our test results are in accordance with the results of previous researches and the detected in-execution-errors showed a similar percentage to the automatically found other types of spreadsheet errors.

Keywords: spreadsheets, errors, in-execution-errors, students of informatics

Felsőoktatás IV. – péntek 14.00-15.30**Szekcióvezető: *Hrubos Ildikó***

Veroszta Zsuzsanna Róbert Péter	Frissdiplomás stratégiák a válság időszakában
Fényes Hajnalka	A felsőoktatási hallgatók nemi szerepekkel kapcsolatos attitűdjeire ható tényezők a Partiumi régióban
Fehérvári Anikó	A felsőfokú szakképzés hallgatói
Svantner Bernadett	A nyílt napok szerepe a felsőoktatási marketingben
Kiss Zsuzsanna	A foglalkoztathatóság kérdései a Debreceni Egyetemen végzettek esetében

Frissdiplomás stratégiák a válságidőszakában

Veroszta Zsuzsanna* - Róbert Péter

*Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft., vezető elemző

A vizsgálat a gazdasági válság munkaerő-piaci kilépésre gyakorolt hatását tárja fel a válság előtti és utáni időszak frissdiplomás-adatainak összevetésével. Az elemzés célja egyfelől annak bemutatása, ahogyan a gazdasági válság érezteti hatását a diplomások munkaerő-piaci kilépési és helyezkedési eredményességében. Ezt tekintjük át a 2007 és 2011 közötti időszakot felölelő diplomás pályakövetési adatokon. A vizsgálat második szakaszában magyarázó modellek révén teszteljük a felsőfokú továbbtanulás megóvó hatását. Egyfelől abból a hipotézisből kiindulva, mely szerint a kedvezőtlen gazdasági körülmények hatására a BA/BSc végzettek nagyobb arányban döntenek a felsőoktatásban maradás – mesterképzési tanulmányok folytatása – mellett. Másfelől a mesterképzési diploma bachelor-végzettséghez viszonyított munkaerő-piaci hozadékának feltárásával ezen esetleges stratégia megalapozottságát elemezve.

Kulcsszavak: frissdiplomások, átmenet, mesterképzés, válság

A felsőoktatási hallgatók nemi szerepekkel kapcsolatos attitűdjeire ható tényezők a Partiumi régióban

Fényes Hajnalka

Debreceni Egyetem Szociológia és Szociálpolitika Tanszék

Előadásomban a felsőoktatási hallgatók nemi szerepekkel kapcsolatos attitűdjeire ható tényezőket (nem, kar, társadalmi háttér, lakóhely és vallásosság) vizsgálom. Kutatásom a Partiumi térségben folytatott kérdőíves kutatásra épül. A nemi szerep attitűdöket klaszter analízissel, az erre ható tényezőket logisztikus regresszióval vizsgálom. Számos hipotézist fogalmaztam meg, ezeket ellenőrzöm a fenti módszerek segítségével, és az előadás végén megfogalmazok néhány oktatáspolitikai javaslatot is.

Eredményeim szerint a diákok jelentős része a tradicionális szerepekkel azonosul. A nemi különbségeket tekintve a női hallgatók összességében modernebbül gondolkodnak, mint a férfiak. További eredmény, hogy a férfi többségű karokon mind a férfiak, mind a nők tradicionálisabban gondolkodnak, mint a nő többségű karokon. A társadalmi háttér hatása ellentmondásos. A szülők könyveinek nagyobb száma növeli a modern attitűdök előfordulását (kulturális tőke hatás), de a diákok családjának rendszeres anyagi problémái szintén a modern attitűdöket erősítik. További eredmény, hogy a falusi hallgatók attitűdje nem tradicionálisabb, mint a városiaké, feltehetőleg azért, mert a tanévben már a felsőoktatási intézmény székhelyén laknak. Végül kimutatjuk, hogy az egyházasan vallásosak tradicionálisabban gondolkodnak a nemi szerepekről, de a maga módján vallásosak felfogása inkább modern.

Kulcsszavak: felsőoktatás-kutatás, oktatásszociológia, nemi szerepek

A felsőfokú szakképzés hallgatói

Fehérvári Anikó

Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet

Az előadás a felsőfokú szakképzés 15 éves történetét tekinti át. Bemutatja, hogy milyen körülmények között került bevezetésre, milyen okok húzódtak meg a háttérben, így utal a felsőoktatás expanziójára, illetve arra a sajátosságra, hogy Magyarországon egy erős középfokú szakképzésben kellett megtalálnia ennek az új képzésnek a helyét. Az előadás az oktatáspolitikai vetület mellett arról is képet ad, hogy milyen célcsoportok számára indult a felsőfokú szakképzés és ezek a célcsoportok hogyan bővültek az elmúlt évek során. A képzés indulásakor elsősorban azok számára volt nyitott, akik nem kerültek be diplomát adó képzésekbe, de később már egy-egy kurrens szakma is vonzotta a hallgatókat ebbe a képzési típusba. Emellett az elmúlt évtized végén sok felsőoktatási kudarcot megélt fiatal számára is lehetőséget nyújtott ez a rövid ciklusú képzés.

Az előadás összehasonlítja a felsőoktatásban tanuló más csoportokkal a felsőfokú szakképzésbe járókat. Bemutatja, hogy milyen különbségek vannak e hallgatói csoportok között az egyéni jellemzők (lakóhely, iskolai út, családi háttér, továbbtanulási szándékok, munkapiaci kilátások) alapján.

Végezetül az előadás arra is utal, hogy a szakmapolitikai változások nyomán a felsőfokú szakképzésben milyen jövőbeni változások várhatók.

kulcsszavak: felsőoktatási expanzió, felsőfokú szakképzés, társadalmi mobilitás

A nyílt napok szerepe a felsőoktatási marketingben

Svantner Bernadett* – Kun András István

*Debreceni Egyetem Közgazdaság- és Gazdaságtudományi Kar, MSc hallgató

Az előadás a Debreceni Egyetem Közgazdaság- és Gazdaságtudományi Karának beiskolázási nyílt napjain végzett kérdőíves vizsgálatok egyes tanulságait mutatja be marketing szempontból, a 2012/13. tanév tapasztalataira és ahol lehetséges 4-5 éves idősoros adatokra támaszkodva. Néhány esetben ezek összevetésre is kerülnek egy másik, az említett tanév gólyáival készített kari vizsgálat eredményeivel. Megállapítható, hogy a nyílt napokat elsősorban debreceni középiskolák végzősei látogatják, ráadásul arányuk folyamatosan nőtt a vizsgált időszak alatt. A vizsgálat első 3 évében a gimnáziumi, az utolsó kettőben viszont a szakközépiskolás diákok kerültek túlsúlyba. A női résztvevők voltak többségben, azonban a legutolsó nyílt nap esetében a két nem aránya egyenlővé vált. Növekedő tendencia figyelhető meg a látogatók tudatosságát illetően mind az számukra fontos információk, mind az intézményválasztási szempontokat illetően, ugyanakkor folyamatosan csökken az alapképzést követő továbbtanulás valószínűsége. A nyílt napos résztvevők minőségi szempontból fontos szegmest adják a toborzási bázisnak, mely azonban nem reprezentálja a potenciális jelentkezők teljes sokaságát.

A foglalkoztathatóság kérdései a Debreceni Egyetemen végzettek esetében

Kiss Zsuzsanna

Tanulmányunkban arra a kérdésre keressük a választ, hogy a diplomások foglalkoztathatóságát bizonyos tényezők hogyan befolyásolják, és azok milyen hatással vannak munkájukkal való elégedettségükre. Hipotézisünk szerint azon diplomások, akik az álláskeresésre több időt fordítottak, végzettségüknek megfelelő munkakörben dolgoznak, vagy másképpen megfogalmazva a szakmájukban helyezkedtek el, ezért elégedettebbek munkájukkal, mint pályaelhagyó társaik. A hipotézist a Debreceni Egyetem Diplomás Pályakövető Rendszerének (DPR) adatain teszteljük. Arra a következtetésre jutunk, hogy az álláskeresés ideje negatívan befolyásolja a munkával való elégedettséget a vizsgált kategóriák többségében, a szakmájukban dolgozók hamarabb helyezkednek el, és elégedettebbek munkájukkal, mint azok, akik tovább keresnek, és végzettségükhöz kevésbé illeszkedő munkakörben dolgoznak.

Kulcsszavak: munkával való elégedettség, foglalkoztathatóság; munkakör illeszkedése

Poszterszekció – péntek 14.00-15.30

Szekcióvezető: Kerülő Judit

Andorkó Nóra	Előzetes eredmények a pedagógusok fogyatékos tanulókkal kapcsolatos attitűdjének vizsgálatából
Barabási Tünde	Az iskolaelőkészítés újító folyamatai a román közoktatási rendszerben
Keczán Ágota Kardos Katalin	Romák vallásossága és tanulmányi teljesítménye
Márkus Edina	Nonprofit organizations in adult education
Németh Nóra	Pedagógusjelöltek olvasói típusai
Szabó Patrik	Technikai függőség, mint a kisiskolások mozgás iránti igényének kialakulását veszélyeztető faktor
Szócs Andor	„Nyolc óra munka...”- Hallgatói munkaattitűdök a Debreceni Egyetemen
Takács-Miklósi Márta	Az állampolgári ismeretek átadásának szinterei
Tózsér Zoltán	A hallgatói részvétel elmélet, vagy a részidős hallgatók felsőfokú tanulmányainak az elméleti magyarázatai
Vajová, Mária	The Slovak teachers opinions about the special education
Vidáné Varga Tímea Krisztina	„Akadálymentesítsd” magad! Felnőttek érzékenyítése fogyatékossgal élő társaikkal való együttélésre tréning keretében

Előzetes eredmények a pedagógusok fogyatékos tanulókkal kapcsolatos attitűdjének vizsgálatából

Andorkó Nóra

Debreceni Egyetem, BTK, Neveléstudományi, MA hallgató

Manapság azok a tanulók, diákok, akiknek valamilyen típusú fogyatékosága van, egyre nagyobb teret kapnak az oktatásban. Igyekeznek minél több gyereket beintegrálni a hagyományos iskolarendszerben, de ez nem mindig lehetséges, vannak, akik csak szegregált intézményben teljesíthetik tankötelezettségüket. A gyermek fejlődéséhez nélkülözhetetlen az oktatási intézmény feltételein túl a pedagógusok fogyatékos tanulóikhoz való hozzáállása. Mint minden más diákra, a fogyatékosra is igaz az, hogy amennyiben tanulmányai során visszautasítást kap, nehezebben fejlődik, halad előre.

A poszter témája a pedagógusok integrációról/inklúzióról fogyatékoságról, fogyatékos tanítványaikról való vélekedése. A vizsgálat alapkérdései közé tartozik az, hogy a pedagógusok milyen típusú fogyatékos gyerekekkel, tanulóval dolgoznának szívesebben, milyen sérült diák oktatását, nevelését tartják a legnehezebbnek.

Vizsgálatom során kvantitatív elemzést végeztem. A kérdőív elkészítéséhez alapul vettem a TEIP skálát és az angolszász területről származó SACIE kérdőívet, melyet Pető Ildikó és Ceglédi Tímea fordított le magyar nyelvre és próbakutatásokat is végeztek vele itthon a pedagógusok körében. A kérdőívem 23 kérdést tartalmaz, melyet különböző intézménytípusokban dolgozó óvónők, tanítók, tanárok, gyógypedagógusok és fejlesztőpedagógusok töltöttek ki.

Tárgyszavak: pedagógus, fogyatékos, fogyatékos tanuló, integráció, attitűd

Az iskolaelőképzítés újító folyamatai a román közoktatási rendszerben

A tantervi szintű esélyteremtés megítélése

Barabási Tünde

Babes-Bolyai Tudományegyetem

A romániai közoktatásban, a megújító folyamatok szerves részeként, az európai tendenciákhoz való igazodás szándékával, a 2013-2013-as tanévtől kezdődően egy új oktatási fokozat jelent meg- az előkészítő osztály, amely az iskolára való felkészítés feladatát vállalja magára. Valójában az iskolaelőképzítés eddig is a rendszer elemeként megjelent, de korábban az óvodai nevelés részét képezte. Az új képzési szint új tanterv, tantárgyi programok, képzési helyszínek megjelenését is jelentette. Korábbi vizsgálataink azt mutatták, hogy az átalakulás nagyon megosztotta az érintett pedagógusok (óvónők, tanítók) és szülők véleményét a kérdésről. Jelen vizsgálat célja kettős. Egyrészt szándékunk a korábbi óvodai iskolaelőképzítés és a jelenlegi iskolai szintű felkészítés tanterveinek párhuzamba állítása, pedagógiai elemzése. Másrészt, egy bő fél tanév gyakorlata távlatából, célunk megvizsgálni, miként és milyen irányúan alakították a tapasztalatok a tanítók és szülők vélekedését az előkészítő osztály elvi és gyakorlati kérdéseiről, hogyan ítélik meg a képzési szint hatékonyságát, milyen előnyök és hátrányok rajzolódnak ki. A vizsgálat dokumentumelemzésre és az ankét módszerére, az írásbeli kérdőíves kikérdezésre épült (N=132). Vizsgálati eredményeink azt jelzik, hogy tanítók és pedagógusok egyaránt nagyon elégedettek az új iskola-előkészítési formával, a kezdeti félelmek és kételyek nem igazolódtak be. Az új tanterv és az előkészítő osztályoknak előirányzott nevelési-fejlesztési tevékenység pozitív pedagógiai tapasztalat nyomán honosodhat meg a román közoktatási rendszerben.

Kulcsszavak: romániai közoktatás, iskolaelőképzítés, iskola-előkészítő osztály, tantervi jellemzők, elvárások és megvalósulás.

Romák vallásossága és tanulmányi teljesítménye

Kardos Katalin - Kecán Ágota

Debreceni Egyetem

Jelenlegi kutatásunk célja egy felsőoktatási intézmény roma hallgatóinak vizsgálata, amely során érdeklődésünk középpontjában az áll, hogy a vallási közösséghez tartozás milyen módon befolyásolja a roma/cigány hallgatók tanulmányi teljesítményét és iskolai előmenetelét.

Az eddigi kutatások eredményei azt bizonyítják, hogy a vallási felekezetekhez való tartozás és ennek hozadékai növelik az iskolai teljesítményt, az elkötelezettséget a tanulás iránt, s ebből következően növelhetik a családok társadalmi státusát. A vallásosságot ez esetben, mint egyfajta támogató faktort értelmezzük, amely pozitívan befolyásolja a gyermekek tanulmányi pályafutásának esélyeit. Számos kutató (Pusztai Gabriella: Iskola és közösség) szerint megfigyelhető az egyéni és a közösségi vallásgyakorlat hatása a tanulmányi teljesítményre. Feltételezzük, hogy a roma hallgatók tanuláshoz való hozzáállását is pozitívan befolyásolja hogy egy vallásos közösség tagjai. A felekezeti roma hallgatókkal készített interjúk kvalitatív elemzésének eredményei során kiderül, hogy a vallási tradíciók rituáléja szerves részét képezi a családok mindennapjainak, amely feltételezésünk szerint a kulturális tőkehátrányt is képes kompenzálni.

A téma társadalmi jelentősége rendkívül nagy, hiszen sürgető feladat azonosítani azokat a tényezőket, amelyek segítségével a romák iskolai végzettsége és így a munkahelyi elhelyezkedése is nagymértékben növekedő tendenciát mutathat.

Nonprofit organizations in adult education

Márkus Edina

Debreceni Egyetem

In this poster we provide a review of the role and situation of the NGOs active in adult education, with special attention to the organizations dealing with the education of underprivileged people. A survey of the related special literature is also included in the essay. In addition, we discuss the case of two NGOs of the Northern Plains Region. These organizations have been involved in the training of underprivileged target groups, and they have gathered considerable experience in successful projects financed from application resources. The objective of our research is to learn about the history of these organizations, their experience, to show the training materials and special methodology they have developed, as others may also find these useful. Another goal of our research is to examine how these organizations have utilized the experience they gained from various projects (training programmes, teaching materials, methodological aids etc.). We intend to survey the extracurricular programmes and adult education services underpinning the efficiency of their work and the success of their students.

In the course of our survey, we examined the documents available from the organizations and their projects, and conducted interviews with the leaders and staff, recording semi-conducted conversations. The following documents were useful for our purposes: the by-laws of the organizations, application documents, project progress reports, curricula used for the training courses, teaching materials and summary publications. During the interviews, we focused primarily on the questions of motivation, motivating the students. The learning materials, teaching aids and methods were examined from the aspect of the efficiency and success (success of the project and success of the students).

Technikai függőség, mint a kisiskolások mozgás iránti igényének kialakulását veszélyeztető faktor

Szabó Patrik

Debreceni Egyetem

Korábbi kutatásokról már kivehető, hogy Magyarországon a fiatalok körében igen alacsony a szabadidős mozgásos és sporttevékenységekkel kapcsolatos aktivitás (Neumann 2007, Perényi 2011). Ismeretes, hogy a mozgásos, motorikus tevékenység és a sportok fejlesztik a gyermek szociális és kognitív képességeit, amik elengedhetetlenek az iskolai teljesítmény fokozásában és a későbbi társadalomba való integrációban (Gombocz 2008, Hamar 2008). Szakmai tapasztalatom arra enged következtetni, hogy az alacsony aktivitás tetten érhető már a kisiskolás gyerekek esetében is. Kutatásom során kísérletet teszek, hogy feltárjam azokat a motivációs tényezőket, amik erősítik a tanulók technikai attitűdjének kialakulását (pl. a háztartás technikai felszereltsége). Másik oldalról megvizsgálom a mozgást kedvelő, illetve a professzionális sporttevékenységekben részt vevő tanulók társadalmi háttérét is, valamint azokat a tényezőket, amelyek hatással lehetnek a gyerekek sportolási szokásaira (a családi környezet, tanári, edzői attitűdök, szabadidős lehetőségek és azok individuális és társas tevékenységei, sporttevékenység rekreációs, vagy professzionális formában zajlik-e stb.). Kutatásomhoz kérdőíves felmérést készítettem négy debreceni iskola negyedik osztályos tanulóival. Előzetes hipotézisem szerint a fokozott tv-nézés, internet-, virtuális játék-, és más technikai eszközök használata, befolyásolja a kisiskolások szabadidős tevékenységét és szociális kompetenciáit. Kutatási eredményeim megerősítik a „mindennapos testnevelés” létjogosultságát, továbbá felhívják a figyelmet olyan társadalmi anomáliákra is, amiket szükséges orvosolni a magyar fiatalok teljesítő- és versenyképességének fokozása érdekében.

Kulcsszavak: sport, mozgás, technika, szocializáció, motiváció

“Nyolc óra munka...”- Hallgatói munkaattitűdök a Debreceni Egyetemen

Szócs Andor

Debreceni Egyetem Neveléstudományi Doktori Program, PhD hallgató

Az előadás kiemelt célja, hogy felhívja a figyelmet a társadalmi mobilitás egyik dimenziójára, a tanulás és munka együtt járásának várható előnyeire. Felsőoktatás-kutatási eredményekből tudjuk, hogy a tanulás melletti munkavégzés egyre több nappali tagozatos hallgatót érint. Ennek oka egyrészt a keresleti oldalon, vagyis az egyén munkához való viszonyában keresendő, másrészt a munkaerő-piac folyamatosan változó kínálatában lelhető fel. A folyamatos világgazdasági változások egyre inkább a munkaerő-piaci kínálatához való gyors alkalmazkodást várják el. Így az előadásban kitérünk a folyamatos tanulás eszméjére, amely szoros összefüggésben áll az emberi – tőkeberuházással, ugyanakkor törekszünk körülhatárolni az attitűd, munkaattitűd, tanulás melletti munka fogalmak jelentését.

Az előadás empirikus részét egy 2012-ben megvalósult felsőoktatás-kutatás tanulás és munka dimenziójára kiterjedő elemzés adja, amelyből megtudhatjuk, hogy a Debreceni Egyetem nappali tagozatos hallgatóinak munkaattitűdjei között a pénz és értékorientáltság egyensúlyban áll, a rendszeresen munkát vállalók sok esetben több, mint napi nyolc órát dolgoznak, ugyanakkor a csapatban való dolgozás, a felelősségteljes munka és a társadalom számára végzett hasznos munka sokak számára nem bír jelentőséggel.

Témánk fontosságát a társadalmi mobilitásra vonatkozó nemzetközi és regionális kutatási eredmények, illetve szakirodalmak adják.

Tárgyszavak: társadalmi mobilitás, folyamatos tanulás, emberi – tőke beruházás, attitűd, munkaattitűd, tanulás és munka

Az állampolgári ismeretek átadásának szinterei

Dr. Takács-Miklósi Márta

Debreceni Egyetem BTK Andragógia Tanszék

Az állampolgári ismeretek átadása kapcsán felmerül a kérdés, hogy lehet-e, egyáltalán kell-e azt oktatni, célszerűbb talán az oktatás helyett a nevelés kifejezést használni, hiszen az állampolgári szerep fejlesztésének nem kizárólagos helye az iskola. Az állampolgári szerep ugyanis az egyén emberi kapcsolatainak megtapasztalásán és fejlődésén keresztül, azokra reflektálva alakul ki.

Az állampolgári szerep gyökerei az otthoni környezetben keresendők. A gyerekek közösségről alkotott első tapasztalataikat ugyanis a családban alakítják ki, az állampolgári minták döntő részét a családon belüli szocializáció határozza meg.

A civil szervezetek, az „alulról induló” szerveződések kiemelt szerepet játszanak a fenntarthatóság pedagógiájának előmozdításában a kutatás, kiadványok megjelenítése, szakképzés, a tagjaiknak és célcsoportjainak nyújtott szolgáltatások által. Működnek ezen kívül olyan fontos és hatékony programok, amelyek a demokráciára való felkészítést, a felelős állampolgári készségek fejlesztését tűzték ki célul.

Poszterbemutatóm második részében a közoktatási rendszer feladatkörét vizsgálom, mit tud tenni annak érdekében, hogy felkészítse a jelenlegi és eljövendő generációkat arra, hogy minden fiatal kellően magabiztos és képzett legyen, tájékozott, aktív és felelős állampolgárrá váljon. Kritikusok szerint kétséges az iskola szocializációs szerepe, ennek bemutatására is kitérek.

Kulcsszavak: állampolgári nevelés, iskola, család, civil szervezetek

A hallgatói részvétel elmélet, vagy a részidős hallgatók felsőfokú tanulmányainak az elméleti magyarázatai

Tózsér Zoltán

A hallgatói részvétel elmélet (participation theory) az oktatáskutatás egyik legfontosabb és legalapvetőbb, bár meglehetősen komplex kérdésével foglalkozik, jelesen azzal, hogy egyes társadalmi csoportok milyen megfontolások miatt vesznek részt az oktatásban. Kutatásunkban a felsőoktatási intézmények részidős hallgatóinak a tanulási motivációt és az akadályozó tényezőit mutatjuk be hazai és nemzetközi elméleti háttérre alapozva. A kutatás eredményei szerint a részvételt magyarázó elméletek a következők: a szükséglet hierarchia modell (Maslow 1954), az "erő-mező elmélet" (Miller 1967), a kongruencia elmélet (Boshier 1971), a "várakozás-érték modell" (Rubenson 1975), és a "válasz-lánc modell" (Cross 1981). További elméletek: az átmenetek elmélete (Aslanian & Bricknell 1980), a referencia csoport elmélet (McGivney 1993, Gooderham 1987), a szociális részvétel elmélet (Cookson 1987), a rekrutációs elmélet (Rubenson 1977), valamint a pszichoszociális interakciós modell (Darkenwald & Merriam 1982). Ezek az elméletek három kategóriába rendszerezhetők: 1.) A szociológiai magyarázatok az egyén társadalmi- és élethelyzetére koncentrálnak. 2.) A gazdasági alapú magyarázatok azon a feltételezésen alapulnak, mely szerint az egyének racionális döntés eredményeként döntenek az oktatásba történő bekapcsolódás mellett. Ez a döntés azon alapul, hogy az egyének milyen információkkal rendelkeznek az oktatási kiadásokról és a hozamokról. 3.) A részvételt az egyének a társadalmi környezettel való interakciójából eredő magyarázatok a részvételt befolyásoló társadalmi és egyéni tényezőkre, illetve ezek interakciójára koncentrálnak (Desjardins 2010). A részvételt akadályozó tényezők a következők: 1.) A szituációs akadályok jellemzően az egyén élethelyzetéből származnak, ilyen lehet például a családi- és munkahelyi feladatok miatti időhiány. 2.) Az intézményi akadályozó tényezők a felsőoktatás intézmények részidős hallgatókkal kapcsolatos gyakorlataiból erednek. Ilyenek például a képzés helye, a képzés költségei vagy a képzési kínálat. 3.) A diszpozicionális akadályok az oktatással, illetve a tanulással kapcsolatos attitűdök és magatartások (Cross 1981). 4.) Az információs akadályozó tényezők az oktatással és a képzéssel kapcsolatos nem elegendő vagy nem megfelelő információra, illetve az ebből eredő akadályokra utalnak (Rubenson 2010). 5.) Az ún. szociokulturális akadályozó tényezők az egyén szociokulturális helyzetéből származnak.

Tárgyszavak: felsőoktatás, részidős hallgatók, hallgatói részvétel elmélet

Akadálymentesítsd” magad! Felnőttek érzékenyítése fogyatékosággal élő társaikkal való együttélésre tréning keretében

Vidáné Varga Tímea Krisztina

Dunaújvárosi Főiskola

A fogyatékos emberek életét nem csak egészségi állapotuk, hanem a kedvezőtlen társadalmi körülmények is megnehezítik, a magyar társadalom leghátrányosabb helyzetű csoportjai közé tartoznak. Az emberek egy részének fogalma sincs arról, hogy hogyan kezelje az olyan helyzeteket, amelyben valamilyen kapcsolatba (munkahelyi, iskolai) kerül velük. Azonban még ha a jó szándék meg is van bennük, sokan nem tudják hogy miként segíthetnének vagy, hogy az illető egyáltalán szorul-e bármiféle segítségre. Nagyon sok (de nem elég!) olyan program van, amely célja a fogyatékos emberek mindennapi életének bemutatása helyi és országos szinten is. Ezek legtöbbször azonban meglehetősen drága. Szükség van egy olyan tréningre, amelyben a résztvevők megismerkedhetnek a fogyatékkal élők mindennapi problémáival egyszerű, mindenki számára elérhető eszközök és feladatok segítségével, ezáltal nyitottabbá és toleránsabbá válhatnak velük szemben. A céloom nem fogyatékosággal foglalkozó szakemberek képzése, hanem a fogyatékos emberekkel, a fogyatékosággal kapcsolatos szemléletformálás, a másság elfogadásának elősegítése, az érdeklődés felkeltése. Hipotéziseim: Az egyszerű, hétköznapi eszközök és feladatok is alkalmasak a fogyatékosággal élők mindennapi problémáinak ismertetésére. Az általam kidolgozott tréning feladatok szemléletformáló hatással bírnak. Hipotéziseim igazolására induktív kutatási stratégiát alkalmaztam, mely során használtam a leíró, az összefüggés feltáró és a kísérlet módszerét is. Négy alkalommal próbáltam ki a tréning feladatokat összesen 78 fő részvételével, míg a kérdőíveimet hetvenen töltötték ki, mindezek alapján sikerült bebizonyítanom hipotéziseim helytállóságát.

Címszavak: Társadalmi szemléletformálás, tréning

Felsőoktatás V. – péntek 16.00-17.30**Szekcióvezető: Veroszta Zsuzsanna**

Kardos Katalin	Egykori felekezeti iskolások a partiumi régió felsőoktatási intézményeiben
Nemes Magdolna	Korai anyanyelv - oktatás - a DE GyFK válasza a társadalmi és szakmai kihívásokra
Husztai Anett	A problémamegoldás tudatosságának vizsgálata a Debreceni Egyetemen
Kokas Csaba	Pályázati forrásokból finanszírozott projektek hatásainak innovációs, gazdasági és menedzsment szempontú vizsgálata a Debreceni Egyetemen
Kapitány Anna – Kiss Marietta – Kun András István	A jungi személyiség típusok szerepe a szakválasztásban a Debreceni Egyetem Közgazdaság- és Gazdaságtudományi Karán
Dusa Ágnes Réka	A partiumi hallgatók mobilitási terveit befolyásoló tényezők

Egykori felekezeti iskolások a partiumi régió felsőoktatási intézményeiben

Kardos Katalin

Debreceni Egyetem, Humán Tudományok Doktori Iskola Nevelés - és
Művelődéstudományi Doktori Program

A kilencvenes évek elején újraéledő egyházi iskolák oktatási rendszerünk színfoltjai lettek. Mára megszokottá, sőt keresetté is váltak, hiszen követelményrendszerük, oktatási módszerük sok szempontból versenyképes az állami fenntartású iskolákéval.

Egy korábbi kutatásunk alkalmával (Kardos, 2009) megállapítottuk, hogy egyrészt az egyházi iskolák tanulói jobb eredményeket hoznak magukhoz képest - többet fejlődnek - csökkennek a tudásbeli szélsőségek is.

Azt tapasztaltuk, hogy egyházi iskolák rendszerint igen jó eredményeket érnek el az alacsony státuszú szülők gyermekeinek oktatásában. Ez nemcsak hazánkban, de tőlünk nyugatabbra is hasonlóképpen van. Az integráció sikerének lehetséges oka, hogy sikerrel gátolják a kasztosodás folyamatát, nemritkán az uniformizálás módszereit sem mellőzve.

A kutatás terepéül elsősorban a Partium régió szolgált, amelyen ma három ország, Magyarország, Románia és Ukrajna osztozik. Noha a köztudatban a Partium elnevezés mára a romániai Bihar, Szatmár, Máramaros és Szilágy megyék területére szűkült, mi azt a tágabb, történelmi gyökerű értelmezésében használjuk. Az általunk Partiumnak nevezett határmenti régióba Magyarországon Szabolcs-Szatmár-Bereg és Hajdú-Bihar megyék is beletartoznak

Vizsgálatunk a Debreceni Egyetem Felsőoktatási Kutató és Fejlesztő Központja (CHERD-Hungary), a Partiumi Keresztény Egyetem és a Nagyvárad Állami Egyetem HERD³ kutatásának adatain alapul. A kutatás célcsoportját a nappali tagozatos, állami és költségtérítéses hallgatói alkották, a minta elemszáma: N = 2 728.

A felekezeti középiskolát végzettek aránya a minta 11% - át tették ki. A 11% ot adó 303 főből, 156 – an a határon túli felekezeti középiskolában folytatták tanulmányaikat.

Kulcsszavak: egyházi iskola, felekezeti oktatás, integráció

³ ("HERD 2012 (HURO/0901/253/2.2.2.) Supported by the European Union European Regional Development Fund.")

Korai angolnyelv-oktatás – a DE GyFK válasza a társadalmi és szakmai kihívásokra

dr. Nemes Magdolna

Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kar

A felsőoktatás egyik legfontosabb célja, hogy olyan végzettséget adjon hallgatóinak, amellyel végzés után a munkaerő-piacon jó eséllyel indulnak. A Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kara a 2010/11-es tanévben azzal a céllal indította el a Korai idegen nyelv programot, hogy segítsen hallgatóinak ebben. Mivel napjainkban egyre nagyobb az igény arra, hogy a gyermekek már óvodában megismerkedjenek az angol nyelv alapjaival, a Korai idegen nyelv program célja az, hogy a végzett óvópedagógusok a korszerű módszertani és nyelvi ismeretek birtokában alkalmasak legyenek angol nyelvű foglalkozások vezetésére.

A kutatás a képzés három évét tekinti át, és a program minden szakaszát lefedi (N = 55). Kutatási kérdéseink széles spektrumon mozognak: a belépő hallgatók motivációjától kezdve a résztvevő hallgatók gyakorlati tapasztalatain keresztül a már végzett hallgatók munkaerő-piaci helyzetével bezárólag. A már végzett hallgatókat kérdőíves módszerrel vizsgáltuk, a jelenlegi hallgatók esetén ez kiegészült interjúkkal is. Emellett bemutatjuk a képzés felépítését, részletesen tárgyaljuk az idegen nyelvi kompetencia fejlesztésére tett törekvéseket, hiszen az idegen nyelvi kommunikáció az EU kulcskompetenciák egyike, a jövő záloga. Az előadás végén a program továbbfejlesztési lehetőségeiről esik szó.

Az előadás célja, hogy egy működő példán keresztül szemléltesse, milyen válaszokat adhat a mai felsőoktatás a munkaerő-piaci kihívásokra és a társadalmi elvárásokra.

A problémamegoldás tudatosságának vizsgálata a Debreceni Egyetemen

Husztai Anett

A problémamegoldó gondolkodás része azon kognitív képességeknek, amelyek birtokában az ember biológiai lényből társadalmi lényé válhatott, és amely ma is fontos tényezője a szocializáció folyamatának, vagyis nélkülözhetetlen a társadalmi, gazdasági és mindennapi életünk problémáinak megoldásában. S mivel napjainkban a magyar felsőoktatásban a természettudományos alapszakokra belépő hallgatók többsége nem rendelkezik a tanulmányaik megkezdéséhez szükséges megfelelő szintű tudással és képességekkel, így kutatásunk elsődleges célja a természettudományos BSc szakos hallgatók problémamegoldásban nyújtott teljesítményének elemzése, annak figyelembe vételével, hogy hogyan befolyásolja ezt a problémamegoldás tudatossága. A tudatosság mérésére a Cooper és Urena által kifejlesztett MCAI (Metacognitive Activities Inventory, magyarul: metakognitív tevékenységek mérésére szolgáló eszköz) kérdőívet használtuk. A kiértékelésekor szembesültünk a hallgatók önértékelésének gyengeségével, valamint azt tapasztaltuk, hogy a véleményalkotás és az igazságtartalom megítélése során nehézségekbe ütköztek, mivel korábban még nem foglalkoztak ilyennel.

Előadásomat a K105262 számú Természettudományos tantárgypedagógiai kutatások újszerű, interdiszciplináris megközelítése című OTKA kutatás keretében kívánom bemutatni.

Pályázati forrásokból finanszírozott projektek hatásainak innovációs, gazdasági és menedzsment szempontú vizsgálata a Debreceni Egyetemen

Kokas Csaba

Magyar Tudományos Akadémia Atommagkutató Intézet

Előadásom célja bemutatni, hogyan járulnak hozzá a külső pályázati forrásból finanszírozott innovációs projektek a Debreceni Egyetem, mint innovációs központ fejlődéséhez, ezen belül emberi erőforrásainak és az egyetem országos piacon elfoglalt pozíciójának változásához. Ezen kívül megvizsgálom, hogy ezen projektek menedzselése mennyire felel meg a projektmenedzsment szakirodalom által ajánlottaknak.

Az előadás empirikus része egy esettanulmány tanulságaira épít, ami a Debreceni Egyetemen 2013 első negyedévében zajló 7 darab TÁMOP-4.2.2.A típusú kutatási projektet elemez, amelyek jelentős külső forrásból valósulnak meg és témájuk szerint az emberi élet meghosszabbítására, annak megkönnyítésére irányulnak.

A kutatás során országos statisztikai adatokra, projektdokumentációkra és a projektmenedzserekkel készített interjúkra támaszkodtam.

A vizsgálat tanulságai szerint a projektek hozzájárultak az egyetem, mint innovációs központ pozíciójának megőrzéséhez és javításához. Emberi erőforrásra gyakorolt hatásuk főleg az állomány megtartásában jelentkezett. Projektmenedzsment módszerek közül jellemzően csak a finanszírozó által előírt projektmenedzsment technikákat, módszereket alkalmazták.

A partiumi hallgatók mobilitási terveit befolyásoló tényezők

Dusa Ágnes Réka

Debreceni Egyetem

A fiatalok földrajzi mobilitása, legyen tanulási vagy munkavállalási célú, egyre nagyobb érdeklődésre tesz szert a felsőoktatás-kutatók körében. A tanulási és a későbbi munkavállalási mobilitás egyaránt azért érdekes kérdéskör, mert a tudás alapú társadalomban újfajta egyenlőtlenségeket okozhat, ha egyes társadalmi csoportok kimaradnak a kredit- /diploma- vagy munkavállalási célú mobilitásból, míg más csoportoknak lehetőségük nyílik a mobilitási tőkéjük növelésére.

E tanulmány célja, hogy a HERD nevű kutatás keretében 2012-ben a partiumi térségben (magyarországi, romániai és ukrainai hallgatók körében) végzett kérdőíves felmérés (N=1471) alapján választ kapjunk arra a kérdésre, hogy a szülők iskolázottsága és munkaerő-piaci helyzete, illetve a hallgatók nyelvtudása mennyire befolyásolja a hallgatók mobilitási terveit.

A hallgatókat a jövőbeli terveik alapján három csoportba lehet sorolni: a hallgatók kb. 13 százaléka egyértelműen tervezi, hogy a későbbiekben külföldön (is) folytat tanulmányokat és külföldön (is) vállalna munkát, őket neveztük el egyértelműen mobil csoportnak. A diákok legnagyobb része – a megkérdezettek több mint fele – fontolgatja a tanulási és/vagy munkavállalási mobilitást, azonban ez a jövőterv nem olyan határozott, mint az első csoport esetében, ezért őket mobilitásra hajlandó csoportnak neveztük el. A hallgatók harmadik csoportját azok alkotják, akik egyáltalán nem terveznek külföldi tanulmányutat vagy munkavállalást, ők lettek a nem mobil diákok. Vizsgálatunkban összefüggést találtunk a mobilitási tervek és a szülői háttér, illetve a hallgatók nyelvtudása között is.

Kulcsszavak: földrajzi mobilitás, mobilitási tőke, tanulmányi célú mobilitás, munkavállalási mobilitás, HERD kutatás

Sport- és katonapedagógia – péntek 16.00-17.30

Szekcióvezető: Nagy Ágoston

Nagy Ágoston	A professzionalizáció sportkulturális sztereotípiája a kosárlabda oktatásának programjában
Fintor Gábor	Az egészséges életmód és a média kapcsolata általános iskolai oktatásban, a 10-14 éves korosztályban
Halasi Szabolcs	Szabadkai hallgatók fizikai aktivitása és véleménye testnevelésről
Madarász Tibor	Az első honvédelmi szakközépiskola kialakulása?
Kovács Klára	A társadalmi, környezeti és egyéni tényezők hatása a partiumi régió hallgatóinak sportolására

Az egészséges életmód és a média kapcsolata általános iskolai oktatásban, a 10-14 éves korosztályban

Fintor Gábor

Debreceni Egyetem, BTK, Humán Tudományok Doktori Iskola, Nevelés- és Művelődéstudományi Doktori Program

A média az egyének egészségről alkotott képére komoly hatást gyakorol. Kiemelten fontosak a serdülők körében végzett vizsgálatok, mert a serdülők nagy többsége a médiában látja a példaképül választott személy/egyéniség viselkedését, attitűdjét és véleményét, továbbá a médiából szerzik az életmóddal, egészséggel, betegséggel kapcsolatos információikat (Kósa 2006). A televízió gyakran a fiatalokat a mozgásos tevékenységtől vonja el, így a média az inaktivitás egyik okozója is (Durant-Baranowski és mtsai 1994, Szabó 2003). A szabadidősportok gyakoribb megjelentetésével és a különböző egészségvédő kampányok népszerűsítésével a média növelheti a sportolási hajlandóságot, hisz az egyik legfontosabb szocializációs közeggé lépett elő az utóbbi évtizedekben, mintaadó szerepe megkérdőjelezhetetlen (Gál 2008).

Kutatásom célja, hogy feltárjam az elektronikus média és az egészséges életmódra nevelés kapcsolatát, azt, hogy a televíziózásnak mekkora a befolyásoló ereje a sportolás gyakoriságát illetően, segítségével hogyan lehetne több diákot bevonni a rendszeres sportolásba.

Az elvégzett kérdőíves felmérés (N=568) a sportolási és televíziózási szokásokra és azok összefüggéseire fókuszált az észak-alföldi régió öt iskolájában, a 10-14 éves korosztály körében. A felmérést 2013 márciusában végeztem, a tanulókat véletlenszerű mintavételi eljárással választottam. A válaszadók között igen magas arányban vannak azok, akik legalább hetente háromszor végeznek egészséges életmóddal kapcsolatos tevékenységet, és úgy gondolják, a mozgásnak köszönhetően egészségesebbek lesznek. A rendszeresen sportolók között a fiúk több mint kétszer annyit sportolnak, mint a lányok. A sportolási aktivitást a személyes érdeklődés, a barát, a család és a média hatása motiválja leginkább. Akik sportolnak, szignifikánsabban jobban vonzódnak a sportműsorokhoz, mint nem sportoló társaik (Chi-Square=47,962, p=0,000), és az interneten is több egészséges életmóddal és sporttal kapcsolatos oldalt látogatnak.

Célirányos médiastruktúrával elősegíthető az egészségtudatos magatartás kialakítása, befolyásoló erejének következtében javulhat a diákok sportolási és életminősége.

Kulcsszavak: sport, sportolási szokások, általános iskolai oktatás, média, sportműsorok

Szabadkai hallgatók fizikai aktivitása és véleménye testnevelésről

Halasi Szabolcs

Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

A hallgatói státusz fontos állomás a felnőttkori életmód megalapozása szempontjából. Azt kutattuk, hogy a leendő tanítók, milyen egészségtudattal, higiéniai-, mozgási szokásokkal rendelkeznek, mivel, hivatásukból adódóan helyes példaként szolgálhatnak a felnövekvő generációk számára. A kapott eredményekből kitűnik, hogy a szabadkai hallgatók (N=136) körében nincs igazán értéke a helyes életviteli szokásoknak, életmódnak és ezen belül a rendszeres testedzésnek és a testnevelésnek sem. Nem élünk sem aktívan sem egészségesen ezt alátámasztják a lakosság körében végzett vizsgálatok is (Aszmann, 2003).

Kulcsszavak: hallgatók, testnevelés, fizikai aktivitás, életmód.

Az első honvédelmi szakközépiskola kialakulása?

Madarász Tibor

Gábor Dénes Elektronikai Műszaki Szakközépiskola és Kollégium

A tanulmány célja a katonai értékrend közoktatási rendszerben történő megjelenésének szakirodalmi feldolgozás segítségével történő értelmezése, illetve az országban elsőként létrejövő honvédelmi szakközépiskola kialakulása kapcsán megindult kezdeményezések esettanulmányi módszerrel történő elemző bemutatása.

A munka első részében a hazai katonai neveléssel kapcsolatos történelmi kitekintéssel foglalkozunk, melyet hazai és nemzetközi katonapedagógiai problémák érintése követ. Az elméleti kitekintésben magyar katonai iskolák múltjában megjelenő konkrét intézményeket említünk, melyek folytatásaként a katonai képzés napjainkban megjelenő megnyilvánulásának bemutatását vállaljuk.

A tanulmány második részében esettanulmányi módszerek segítségével tekinthetünk bele a Gábor Dénes Elektronikai Műszaki Szakközépiskola és Kollégium átalakulási folyamatába és a mögötte húzódó történésekbe. Az átalakulási folyamat eseményeinek értelmezésében az intézmény életéről készített jegyzőkönyv és az átalakulásban többé-kevésbé érintett személyekkel készített interjúk nyújtottak segítséget.

Kulcsszavak: közoktatás, katonai képzés, katonapedagógia, esettanulmány

A társadalmi, környezeti és egyéni tényezők hatása a partiumi régió hallgatóinak sportolására

Kovács Klára

Debreceni Egyetem, Humán Tudományok Doktori Iskola Nevelés - és
Művelődéstudományi Doktori Program

Előadásom célja, hogy feltárjam milyen társadalmi (szocioökonómiai, szociokulturális), környezeti és egyéni tényezők játszanak szerepet abban, hogy milyen rendszerességgel sportol egy hallgató a partiumi térségben, s ezáltal hogyan lehetne több hallgatót bevonni a rendszeres sportolásba. E kérdés megválaszolásához egy három elméleti pillérből álló megközelítést alkalmaztam: Bourdieu tőke-és habituselmélete, Hradil társadalmi miliókról szóló és Bandura szociális tanulás elmélete. Az elemzéshez a HERD kutatás kérdőíves felméréséből származó adatbázist használtam fel (N=2619). A többlépcsős lineáris regresszió eredményei szerint a nem és az objektív anyagi helyzet mint szocio-demográfiai változók, illetve a sportolás fontossága iránti attitűdök, a sportrendezvények látogatása és a legjobb barát sportolása mint szubjektív, szellemi, környezeti tényezők befolyásolják azt, hogy egy hallgató milyen gyakran sportol. Az eredmények elsősorban Hradil elméletét támasztották alá, ugyanakkor igazolták részben Bourdieu elméletét is a gazdasági tőke hatásának hangsúlyozásával. A legjobb barát sportolásának hatása jól mutatja Bandura szociális tanulás elméletének érvényességét a kortársak körében.

Tárgyszavak: sport, felsőoktatás, társadalmi státusz, milió, szociális tanulás.

Felsőoktatás III. - péntek 16.00-17.30

Szekcióvezető: Csorba Péter

Kerülő Judit Jenei Teréz	Kísérlet a pedagógusképzésben résztvevő hallgatók előítéleteinek csökkentésére
Fónai Mihály	A menedzserizmus kérdése az empirikus kutatások tükrében
Buda András	Pillanatfelvétel a társadalom digitális csoportjairól

Kísérlet a pedagógusképzésben résztvevő hallgatók előítéleteinek csökkentésére

Jenei Teréz – Kerülő Judit

Nyíregyházi Főiskola, főiskolai tanár – főiskolai tanár

2000-ben a Nemzeti és Etnikai Jogok Országgyűlési Bizottságának a pedagógusképzésben résztvevő hallgatók attitűdjét feltáró kutatása azt igazolta, hogy a megkérdezettek 80 százaléka nem tanítana olyan helyen, ahol romák vannak többségben. Különösen a kelet-magyarországi válaszadók vélekedtek így. (Erőss-Gárdos, 2007) Korábbi kutatásunkban a nyíregyházi pedagógusok romákkal kapcsolatos beállítódását vizsgáltuk. (Kerülő, 2011) Legalább ennyire fontosnak tartjuk a leendő tanárok véleményének a megismerését is.

A Nyíregyházi Főiskola tanító szakos hallgatói 2010-ben kapcsolódtak be a Roma Oktatási Alap által koordinált GOOD START projektbe, amelynek elsődleges célja a roma gyerekek koragyerekkori szocializációjának elősegítése volt. További célként fogalmaztuk meg, hogy a programban résztvevő főiskolai hallgatók romákkal kapcsolatos attitűdjét megismerjük.

A projekt egyik legfontosabb tevékenysége a MesÉd (Mesélő Édesanyák) csoportok szervezése és működtetése volt, amelyek olyan fórumokat biztosítottak a cigány/roma anyák számára, ahol biztonságban érezhették magukat, mertek beszélni érzéseikről, sérelmeikről és reményeikről. Ebben a befogadó és bátorító környezetben egy facilitátor irányításával készítették fel az édesanyákat a saját gyermekükkel való foglalkozásra, fejlesztették olvasási készségüket, felébresztették bennük az olvasási kedvet.

A főiskolai hallgatók is bekapcsolódtak a különböző tevékenységekbe, és foglalkoztak azokkal a gyerekekkel, akiket a cigány/roma édesanyák magukkal hoztak a csoportba.

A programban résztvevő 45 tanító szakos hallgatóval a projekt elején 2010-ben, és 2012-ben strukturált interjúkat készítettünk. Kutatásunknak az volt a célja, hogy a leendő pedagógusok romákkal kapcsolatos attitűdjét és annak esetleges változásait megismerjük.

A vizsgálat igazolta, hogy az előítéletek csökkentésében nagy szerepet játszik az átélt, megélt élmény. A saját tapasztalat erősíti az empátiát, elgondolkodtat olyan helyzetekről, aminek létezését, valódiságát és igazságosságát magától értetődőnek tekintjük. Kutatásunk kezdetekor hallgatóink keveset tudtak a romákról, kerülték a velük való találkozási lehetőségeket. Szorongtak, féltek a rájuk váró feladattól, mivel még nem voltak ilyen közeli kapcsolatban cigány/roma édesanyákkal. Az interjúk igazolták, hogy a kezdeti szorongások, félelmek megszűntek. Egyre többször használták az interjúkban „nem is gondoltam”, „meglepődtem”, „pozitívan csalódtam”, „nagyon sokat tanultam az anyukáktól” stb. kifejezéseket, ami igazolja, hogy előzetes várakozásaikkal ellentétben inkább jó tapasztalatokat szereztek.

A kutatás eredményei főként a pedagógusképzésben érintettek számára hasznosíthatóak.

Kulcsszavak: pedagógusképzés, előítéletek, előítéletek csökkentése

A menedzserizmus kérdése az empirikus kutatások tükrében

Fónai Mihály

Debreceni Egyetem, Állam-és Jogtudományi Kar

Előadásomban a „felsőoktatási” menedzserizmus kérdését vizsgálom, empirikus kutatások eredményei alapján. Maga a menedzserizmus több folyamat egymásra hatásaként érvényesül a felsőoktatásban. Hatott rá a „főhatalmak” (egyetemi, akadémiai vezetés, állam és piac) viszonyának az átalakulása, a felsőoktatási expanzió és a felsőoktatás finanszírozásának a változása. A menedzserizmust a menedzsment professzionalizálódási folyamatoként szokás leírni. A csoport tagjai kizárólagos hatalomra tartanak igényt saját munkájuk feltételeinek, és a kompetenciájukba tartozó kérdéseknek a meghatározásában, de az elfogadott cselekvési módok és a velük járó szankciók érvényesítésében is. Maga a menedzserizmus a menedzserek hatalmi helyzetének az ideológiája is. Vizsgálata a brit felsőoktatásban kialakult és végbement folyamatok és változások kritikájaként jött létre.

A menedzserizmus ideológiájának és a rá vonatkozó bírálatoknak a főbb állításait tesztelem több hazai kutatás eredményei alapján. Ezek mindegyike a hazai diplomás pályakövetéshez kapcsolódik, az abban részt vevő kutatóműhelyek a kétezres évek közepe óta vizsgálják a felsőoktatás folyamatait, azokat is, melyek szorosabban kapcsolódnak a menedzserizmus kérdéséhez. Az Universitas Press Felsőoktatási Kutatóműhely a rektorok és az oktatók körében folytatott kutatásának az eredményei egy sajátos, ambivalens képet tárnak elénk: az interjúk alapján a felsőoktatás szereplői elfogadják a felsőoktatási intézmények működésére és struktúrájára vonatkozó változtatások szükségességét, de nem fogadják el az akadémiai vezetés kompetenciáját és intézményen belüli, meghatározó pozícióját felülírni szándékozó folyamatokat. A Debreceni Egyetemen folyó DPR vizsgálatok keretében az oktatók egyetemfelfogását, az egyetem funkciójáról kialakult képet elemeztük. Az oktatókra leginkább a „hallgatópárti” egyetemfelfogás jellemző, mely közvetít a hagyományos európai egyetem felfogás, és a „munkaerő-piaci” felfogás között, a menedzserizmust csak a maga helyén fogadja el. A hagyományos egyetemet preferáló oktatók elutasítják a menedzserizmus (és a munkaerő-piacot); a munkaerő-piaci folyamatokat preferáló oktatók állnak legközelebb a menedzserizmus elméletek állításainak az elfogadásához.

Pillanatfelvétel a társadalom digitális csoportjairól

Buda András

Debreceni Egyetem

Számos olyan tényező létezik, mely hatással van az emberek társadalmi helyzetére, vizsgálatuk azért fontos, mert a társadalmi helyzet az egyén életesélyeit határozza meg (Weber 1987). Az elmúlt évtizedekben a digitális technológia térhódításának következtében olyan új iparágak, eszközök, közösségek, kapcsolattartási formák jöttek létre, melyeknek jó néhány következménye van a társadalmi helyzet vonatkozásában. A kapcsolattartás jelentősen átalakult, folyamatosan új és még újabb kommunikációs eszközök, formák jelennek meg. A változások következtében felértékelődött a kulturális tőke szerepe is, ezen belül pedig egyre fontosabbá vált a digitális írástudás, az IKT eszközök használatához szükséges ismeret és tudásanyag (Angelusz-Fábián-Tardos 2004). A digitális kommunikációs eszközökhöz való hozzáférésben, illetve a digitális írástudás szintjében azonban jelentős különbségek mutathatók ki, mely hatások számos területi-társadalmi egyenlőtlenséget, úgynevezett digitális szakadékot generálnak.

A digitális szakadékok lehetséges okainak áttekintésekor szembesültünk azzal, hogy legtöbbször hiányzik a törésvonal két oldalán elhelyezkedő társadalmi csoportok megnevezése. Korábban a dichotóm változók (pl. hozzáféréssel rendelkezik-nem rendelkezik; férfi-nő stb.) alkalmazásakor ez a hiányérzet még nem jelentkezett, az újabb megközelítések azonban már nem csak a használat dimenziójában értelmezik az eltéréseket, hanem ezen belül különbséget próbálnak tenni a használat intenzitása, különböző formái, szintjei között is. Minél több szempontot veszünk azonban figyelembe, annál nehezebb a csoportképzés és így a névadás is, talán ennek köszönhető, hogy a Prensky által 2001-ben megalkotott, eredetileg tanárookra-tanulóokra vonatkozó elnevezésekkel (digitális őslakos – digitális bevándorló), később már egész generációkat, társadalmi csoportokat jelöltek. Ezek az elnevezések ugyanakkor napjainkra már félrevezetővé váltak, a pusztán életkor függvényében történő megkülönböztetés hibás, téves következtetéseket vonhatunk le, ha ebből indulunk ki. A kizárólag korcsoport alapján történő besorolás helyett jobban megfelel a valós helyzetnek, ha különböző tevékenységkörök végzésének intenzitását vagy annak hiányát vizsgáljuk. Az előadásban az ezen elvek alapján kialakított csoportokat vizsgáljuk meg részletesebben, bemutattva az adott csoportba tartozók legjellemzőbb jegyeit is.